

To: [5.1.2e]@minbuza.nl
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e]@minbuza.nl
From: [5.1.2e]
Sent: Fri 10/12/2018 4:10:11 PM
Subject: FW: Advies R tav handelsmissie KSA 9-11 dec
Received: Fri 10/12/2018 4:10:13 PM

H [5.1.2e]

Zie mail [5.1.2e] hieronder. Belangrijkste wat ambtelijke top wil weten is welke missies privaat en welke publiek georganiseerd zijn (en bij welke missies we dus als overheid eigenstandig kunnen beslissen de stekker eruit te trekken). Dat een post ondersteunt lijkt me evident, dat is eigenlijk bij alle missies zo. Lijkt me dan ook niet nodig om deze nuancering na te sturen naar [5.1.2e]ens?

Groet, [5.1.2e]

From: [5.1.2e]

Sent: vrijdag 12 oktober 2018 17:07

To: [5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: FW: Advies R tav handelsmissie KSA 9-11 dec

From: [5.1.2e]

Sent: vrijdag 12 oktober 2018 17:04

To: [5.1.2e]@minbuza.nl>

Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>
<[5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: RE: Advies R tav handelsmissie KSA 9-11 dec

Correctie:

Zowel afval- als olie/gasmissie is initiatief post. In beide gevallen ambtelijke (bege)leiding oorspronkelijk voorzien [5.1.2e] of [5.1.2e]).

IRO heeft laten doorschemeren dat zaak JK enthousiasme bij bedrijven voor olie/gasmissie mogelijk bekoelt. Nog maar 5 van aanvankelijk 15 bedrijven bevestigd.

Sent with BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>

Date: Friday, 12 Oct 2018, 5:42 PM

To: [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, K <[5.1.2e]>

Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]

[5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>, [5.1.2e]@minbuza.nl>

Subject: Advies R tav handelsmissie KSA 9-11 dec

Beste [5.1.2e]

Hierbij, zoals verzocht, namens DIO, DAM en RIY een advies per mail t.a.v. de voorgenomen handelsmissie van R aan KSA en VAE.

Advies is om de situatie af te wachten, en opties voor R te wegen n.a.v. ontwikkelingen in Istanbul (m.n. reactie [5.1.2e])
Handelsmissie aan VAE zou in elk scenario door kunnen gaan. Eventueel zou time slot voor KSA, bij beslissing tot uitstellen/afblazen, gevuld kunnen worden met een bezoek aan een ander land in de regio.

00001

1186751

Advies DAM, DIO RIY: van de onderstaande drie handelingsopties biedt optie 2 de meeste flexibiliteit, waarbij gezichtsverlies aan beide kanten geminimaliseerd kan worden. DIO en DAM informeren u de komende dagen over relevante ontwikkelingen omtrent de zaak Khashoggi.

Definitieve beslissing minFIN over wel/niet bijwonen Future Investment Initiative vóór vragenuur a.s. dinsdag. M en Hoekstra bellen rond 17:30-18:00, hierover zult u geïnformeerd worden. Insteek M: tijd kopen tot vragenuurtje dinsdag voordat we knoop doorhakken, met als argumentatie dat we nadere info en "onderzoek" afwachten. Tussen nu en dinsdag zouden we dan wel idealiter duidelijkheid moeten hebben over afzegging / niet-deelname van andere westerse landen. Als situatie onveranderd blijft neigt M naar afraden bezoek MinFin. 5.1.2e vraagt zich af hoe houdbaar lijn "tijd rekken" nog is.

Update ontwikkelingen t.o.v. bulletin van gister:

- KSA onderzoeksteam in Turkije gearriveerd.
- Trump: "situatie speelt in Turkije, Khashoggi geen VS staatsburger, we doen onderzoek". Druk Senaat om economische sancties (Magnitsky Act), maar Trump wil handelsbelangen (USD 110 mrd. Wapendeals) beschermen en daar niet op vooruit lopen. Trump lijkt dus een stap terug te doen in veroordeling.

	5.1.2a		5.1.1b
5.1.1b		5.1.2a	
	5.1.2a		
	5.1.2a		

Update bezoek minFIN aan KSA:

- Afzeggingen FII: New York Times, The Economist, Arianna Huffington, Patrick Soon-Shiong, Viacom CEO, AOL cofounder Steve Case. Vele andere bedrijven en individuen hebben zich gedistantieerd van KSA en specifiek het megaproject NEOM, bijv. Richard Branson, Neelie Kroes (opgeschort).
- **D66 TK-lid Joost Sneller wil dat minFIN bezoek aan Riyad afzegt.**
- Sondage 5.1.2e 5.1.2a wonen Future Investment Initiative vooralsnog bij. DAM zal ook vragen WAS, BLN en LON te sonderen t.a.v. positie en tijdspad.
- MinFIN heeft zich na MR aan volgende woordvoering gehouden: "Zeer zorgelijke ontwikkelingen, volgen we op de voet. Nu bezig met verzamelen van meer informatie. Sta hierover in contact met Buitenlandse Zaken".
- NOS: "Hoekstra aarzelt over bezoek aan KSA, laat zich informeren door BZ, hakt daarna knoop door"
- **FIN wil dat BZ het besluit neemt tav bijwoning conferentie ivm bredere overwegingen tav bilaterale relatie, G20-lobby. M en Hoekstra bellen hierover om 17:40.**
- Gezien de vele terugtrekkingen van bedrijven aan FII lijkt bijwoning minFIN niet houdbaar, mede met het oog op de brede steun van TK-leden voor verminderde contacten met KSA vanwege deze ontwikkelingen (o.a. tijdens AO RBZ gister).

Advies t.a.v. vormgeving geplande handelsmissie: ontwikkelingen dit weekend afwachten en op basis daarvan beslissing nemen over handelsmissie. Hiervoor bestaan de volgende opties:

Optie 1: vasthouden aan missie in huidige opzet (incl RvB-niveau vertegenwoordigers NL's grootbedrijf en N'se delegatie vrouwelijke ondernemers)

- Randvoorwaarde hiervoor is dat NL'se bedrijfsleven in huidige context nog steeds wil deelnemen aan bezoek;
- In licht van multinationals die momenteel aangeven geen zaken meer met KSA te willen doen, is dit scenario een publicitair risico voor R en NL'se bedrijven (en daarmee geen voorkeursoptie).

Optie 2 (voorkeursoptie): afgeslankt economisch bezoek zonder meereizende bedrijvendelegatie

- Stelt R in staat om politieke en economische relatie met KSA te bespreken (invloed KSA op regionale ontwikkelingen, samenwerking op CT, transparantie o.h.g.v. buitenlandse financiering, handelsbetrekkingen, positie van vrouwen, rol maatschappelijk middenveld);
- Agenda van bezoek zou in dit geval worden verbreed met politieke onderwerpen/gesprekken;
- Aangezien alleen gericht bedrijven zijn uitgenodigd voor de bedrijvendelegatie via VNO-NCW (en dus niet publiekelijk via de RVO-site), kan deze keuze voor een afgeslankte versie zonder teveel gezichtsverlies worden gemaakt (R heeft aangekondigd naar KSA terug te komen met bedrijvendelegatie n.a.v. haar reis in hoedanigheid als M).

Optie 3: tot nadere order uitstellen/evt. afzeggen bezoek indien ontwikkelingen daartoe aanleiding geven

00001 Zal door KSA waarschijnlijk worden opgevat als politiek affront en verrijkende gevolgen hebben voor de bilaterale 1186751

en economische relatie.

- Dit in een periode waarin juist formeel de betrekkingen tussen NL en KSA zijn genormaliseerd (medio september), en waarin NL inzet op bestendige G20-deelname.
- Tot nader order uitstellen behelst kwetsbaarheid vanwege link met mensenrechtensituatie, die waarschijnlijk nog verder zal verslechteren (m.n. o.h.g.v. vrijheid van meningsuiting).
- NL zou hiermee voorop lopen, op moment van schrijven hebben vooral bedrijven en individuen zich van KSA gedistantieerd.

Overige missies:

- De missie afvalbeheer van RVO: op initiatief business developer en Post en daarmee BZ-missie, overigens zonder politieke of ambtelijke missieleider. Deze vindt plaats van 18-21 november. Vooralsnog zelfde advies: beslissing t.a.v. doorgaan/niet doorgaan afwachten n.a.v. ontwikkelingen.
- Private missie van de IRO (olie en gasector) van 11 november. Is eigen afweging.

Hartelijke groet,

5.1.2e

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Mon 10/22/2018 3:04:39 PM
Subject: Plan van aanpak KSA nav Khashoggi - EU trajecten en bilaterale momenten
Received: Mon 10/22/2018 3:04:45 PM
[tzigt c.s. over een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de verdwijning...pdf](#)
[Motie van het lid Van Ojik c.s. over stoppen met leveren van wapens aan ...pdf](#)
[idelijkheid over de betrokkenheid van Saoedi-Arabië bij de verdwijning...pdf](#)

Beste collega's,

In een overleg vanmiddag met BPZ, DVB, DIO en DAM is onderstaand plan van aanpak opgesteld t.a.v. gevolgen die we als NL willen verbinden aan de zaak-Khashoggi. Uitgangspunt daarbij blijft dat we zoveel mogelijk in EU-verband acteren en wegblijven van unilaterale 'sancties' (los van wat al in TK-brief is aangegeven). Voor het overzicht nog de moties die vorige week zijn ingediend en aangenomen, met daarbij de teksten.

DAM en DVB sturen eind vandaag een bulletin om M te informeren, waarin bredere ontwikkelingen zaak-Khashoggi meegenomen worden (oa CNN beelden), deelname aan FII, en de Duitse uitspraken t.a.v. wapenexport (DVB).

Plan van aanpak:

- NL bekijkt of bij [redacted] 5.1.2a aangesloten kan worden om duidelijkere taal m.b.t. wapenexport in de nieuwe Raadsconclusies te krijgen (RBZ 19-11). Monitoren hoe andere landen kijken naar aanscherping t.a.v. criterium 2. **Follow-up:** DVB [redacted] 5.1.2e [redacted] i.s.m. [redacted] 5.1.2a [redacted] 5.1.2e
- Bekijken wat mogelijkheden zijn tav sancties met betrekking tot KSA/ Khashoggi. **Follow-up:** BPZ [redacted] 5.1.2e en DIE-EX [redacted] 5.1.2e [redacted] i.o.m. DAM [redacted] 5.1.2e
- Bij HV Mogherini blijven aandringen op monitoren van onderzoeksresultaten en daarvan een EU-appreciatie te doen uitgaan, zoals door haar toegezegd tijdens Europese Raad van 19-10. Agendering hiervan bij MOG/PSC/andere fora de komende tijd. **Follow-up:** BPZ en DAM bij schrijven instructies.
- Bekendmaking annulering deelname R aan handelsmissie december, bij voorkeur in TK-brief n.a.v. de motie Ploumen. **Follow-up:** DIO [redacted] 5.1.2e gaat bij [redacted] 5.1.2a of R hiermee akkoord is.
- Link naar zaak-Khashoggi in UPR-statement KSA (5 november behandeling) middels aanbeveling op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van de pers. Eerst nagaan bij [redacted] 5.1.2a of zij ook van plan zijn een link naar Khashoggi te maken. **Follow-up:** DAM [redacted] 5.1.2e i.s.m. DMM [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e RIY [redacted] 5.1.2e
- Nagaan of M bereid is een bezoek aan KSA te overwegen, om de sterke zorgen in NL over te brengen. Eventueel, bij akkoord M, meenemen in TK-brief Ploumen. **Follow-up:** DAM.

Overzicht recente moties m.b.t. KSA (zie ook bijlagen):

Motie	Voor	Uitslag
nr. 1368 motie-Van Ojik c.s. over stoppen met leveren van wapens aan Saoedi-Arabië	SP, PvdA, GL, PvdD, Dnk, 50+, D66, CDA, CU, PVV	aangenomen
000024	SP, PvdA, GL, PvdD, Dnk, 50+, D66, VVD, SGP,	aangenomen

motie-Omtzigt c.s. over een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de verdwijning van Jamal Khashoggi	CDA, CU, PVV	
nr. 1373 motie-Ploumen c.s. over duidelijkheid over de betrokkenheid van Saoedi-Arabië bij de verdwijning van journalist Khashoggi	SP, PvdA, GL, PvdD, Dnk, 50+, D66, SGP, CU, PVV	aangenomen
nr. 1369 motie-Leijten c.s. over geen deelname van de minister van Financiën aan de conferentie in Riyad		ingetrokken

Zouden jullie, gezien de Kamerbrief die deze week uit moet gaan over Khashoggi en consequenties daarvan in betrekkingen KSA, DAM proactief op de hoogte willen houden van de vorderingen? En van relevante gesprekken met E3, VS en andere likeminded landen hierover?

Cc aan de poster zodat iedereen meteen weet wat de Haagse gedachtevorming is.

Veel dank en groet,

Aan M en R
 Van DAM
 Via 5.1.2e
 Kopie aan 5.1.2e RIY, DIO, DVB, BPZ
 Afgestemd met RIY, DIO, DVB, DMM, BPZ, 5.1.2a
 5.1.2a

TER BESLISSING

Datum
[datum]

Onze Referentie
Min-BuZa.2018.290

Opgesteld door
5.1.2e

T 5.1.2e

Uiterlijk bij

memo

Beleid richting Saoedi-Arabië

Aanleiding

Weg voorwaarts in bredere relatie met Saoedi-Arabië (KSA) n.a.v. zaak-Khashoggi

Gevraagd besluit

- Uw akkoord met een *no-business-as-usual*-inzet jegens KSA zolang het land niet de resultaten bekend maakt van een grondig, geloofwaardig en transparant onderzoek naar de moord op Khashoggi en de daders vervolgt. Tegelijkertijd worden kanalen voor dialoog opengehouden. Voorwaarde is wel dat NL zich in goed en breed gezelschap 5.1.2a bevindt.
- Uw akkoord met aangehechte Kamerbrief, waarin deze inzet voor de komende tijd wordt uiteengezet.

Met uw akkoord richt de NLse inzet zich zoveel mogelijk op multilateraal optreden, langs de volgende sporen:

1. **Internationaal momentum t.a.v. wapenexportrestricties aan KSA actief blijven steunen, zonder zelf 'alle wind te vangen'.** Zeer goede zaak dat internationaal, ook bij EU-LS, nu meer aandacht bestaat voor restrictiever wapenexportbeleid voor KSA. NL pleit binnen EU al sinds 2016 voor een restrictiever wapenexportbeleid en past dit zelf sindsdien al toe: NL levert geen wapensystemen die gebruikt kunnen worden in de gewapende strijd in Jemen of bij mensenrechtenschendingen in KSA.

Tegelijkertijd heeft dit restrictieve NL profiel tot bilaterale wrijving 5.1.2a
5.1.2a geleid. 5.1.2a
5.1.2a

Het is op dit moment onduidelijk of 5.1.2a binnen EU voor wapenembargo of andere restricties zal gaan pleiten. Wanneer dat het geval is, zal NL uiteraard samen met 5.1.2a optrekken. DVB blijft hierover in contact met 5.1.2a collega's.

Noot: MP heeft in Europese Raad van 19-10 ook EU-LS opgeroepen tot strikter wapenexportbeleid richting KSA-coalitie.

Optie indien u een stap verder wilt gaan: conform de beslissing van 5.1.2a om in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek geen beoordelingen op wapenexportvergunningen uit te voeren en geen wapenexportvergunningen voor KSA in behandeling te nemen. Risico

hierbij is wel dat Kamer zal stellen dat het staande wapenexportbeleid kennelijk niet afdoende was.

Datum

25-10-2018

Onze Referentie

Min-BuZa.2018.290

2. **In de EU naar draagvlak blijven zoeken voor maatregelen tegen KSA (sancties niet uitsluiten).** VS heeft Amerikaanse visa van geïdentificeerde verdachten ingetrokken (inreisverbod)

5.1.2a	5.1.2a
--------	--------

Deze personen zijn door KSA zelf (en door Turkije) aangewezen als verdachten. Het instellen van dergelijke sancties op EU-niveau zal heel lastig zijn; er is geen geografisch regime voor KSA en het is zeer de vraag of daar medestanders voor te vinden zijn. Bovendien is het NLse initiatief voor een EU Global Human Rights Sanction Regime nog verre van operationeel. NL heeft in de PSC en MOG (EU raads werkgroep) van 25-10 de uitwerking bepleit door EDEO van opties voor mogelijke EU-acties, afhankelijk van de uitkomsten van het Saoedische onderzoek, inclusief eventuele restrictieve maatregelen.

NB wel biedt de zaak-Khashoggi een uitgelezen kans om de toegevoegde waarde van een EU Mensenrechten sanctieregime te bepleiten.

3. **Inzetten op VN-agendering persvrijheid n.a.v. Khashoggi-zaak, hierbij optrekken met** 5.1.2a
andere likeminded, met minstens steun van 5.1.2a DMM, DAM, en PVNY informeren u nader welke opties mogelijk zijn
4. **Zaak-Khashoggi noemen in UPR (Universal Periodic Review in de mensenrechtenraad), in bredere aanbeveling over persvrijheid.** UPR KSA is op 5 november; het niet expliciet noemen van Khashoggi kan direct leiden tot vragen van Kamer, NGOs en pers. Bovendien is persvrijheid (incl. veiligheid van journalisten) één van de zes hoofdprioriteiten in het nieuwe Mensenrechtenbeleid. NL zal ongetwijfeld niet het enige land zijn dat Khashoggi noemt; DAM heeft deze aanbeveling al bij een aantal likeminded in de week gelegd. Steun van 5.1.2a

Daarnaast wordt voorgesteld een aantal bilaterale maatregelen te nemen, bovenop in de recente Kamerbrief reeds aangekondigde stappen (annulering bezoek MinFIN, voorsorteren uitstel reis R in december, uitstel technische missie november):

1. **Definitief uitstellen reis R naar KSA (tot nader order; waarmee optie voor reis op later moment mogelijk blijft).** In het licht van de ontwikkelingen in de zaak-Khashoggi (feit dat KSA nog niet in staat is gebleken geloofwaardig, grondig en transparant onderzoek te doen) en feit dat ook bedrijven beducht zijn voor imagoschade bij blijvende media-aandacht, zal een bezoek ook in december nog buitengewoon lastig zijn. Kamerbrede steun voor afzegging (ref. aangenomen motie Ploumen "verzoekt regering alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saoedi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi").

NB KSA heeft nooit formele bevestiging gehad van voornemen bezoek; exacte data en programma waren nog niet afgestemd.

NB een verband creëren tussen afzeggen 5.1.2a vanwege afzeggen
KSA/Khashoggi is tegenover 5.1.2a niet uit te leggen Buiten reikwijdte/ander onderwerp
Buiten reikwijdte/ander onderwerp

Datum

25-10-2018

Onze Referentie

Min-BuZa.2018.290

2. **Reis M naar KSA in voorjaar 2019 om dialoog en lijnen open te houden en de NLse zorgen over te brengen.** Reis kan plaatsvinden wanneer Saoedische autoriteiten meer helderheid hebben verschaft en duidelijk is welke consequenties de internationale gemeenschap verbindt aan zaak-Khashoggi.

Kern/samenvatting

- De moord op journalist Jamal Khashoggi heeft internationaal tot grote ophef geleid. KSA bevindt zich in de ergste diplomatieke crisis met het Westen sinds 9/11.
- Ernstige imagoschade voor KSA, 5.1.2a
5.1.2a
- Het om het leven brengen van Khashoggi in het Saoedische consulaat in Istanbul, zoals het zich nu laat aanzien door een 15-koppig Saoedisch hit-team komt bovenop de 5.1.2a Jemen-oorlog, Qatar-crisis, het aftreden van Libanese premier Hariri, de rel met Canada, de massadetentie van zakenlui en koninklijke familieleden in het Ritz-Carlton, en de opsluiting van geestelijken, mensenrechtenactivisten en vrouwenactivisten in eigen land.
- 5.1.2a
- EU, lidstaten en andere internationale partners beraden zich op (tijdelijke) herijking t.a.v. betrekkingen met KSA. Waarbij enerzijds oog gehouden moet worden voor handelsbetrekkingen, de invloedrijke rol van KSA regionaal en als mondiale energieleverancier, en andere gedeelde belangen zoals terrorismebestrijding en financiering van religieuze organisaties in Nederland. Maar anderzijds geen twijfel mag bestaan over de rode lijnen van de internationale gemeenschap: de moord op een journalist op het grondgebied van een derde land.
- Brede consensus 5.1.2a dat moord op Khashoggi niet zonder consequenties kan blijven. Echter grote verschillen tussen en binnen landen 5.1.2a over type consequenties. Restricties op wapenexport, persoonsgerichte sancties, visarestricties worden genoemd.

Toelichting

Krachtenveld en maatregelen per land

- Duitsland heeft een tijdelijke *freeze* op beoordelingen van wapenexportvergunningen aangekondigd. Onwaarschijnlijk dat in 5.1.2a 5.1.2a steun is voor dergelijk initiatief op EU-niveau. Ook Trump heeft

meermaals laten weten dat de wapendeal met KSA (USD 110 mrd. volgens Trump) los gezien moet worden van de zaak-Khashoggi.

- VS heeft op 23-10 de visa van geïdentificeerde betrokkenen bij de moord ingetrokken. [5.1.2a]

[5.1.2a]

- Senaat heeft daarnaast al de **Magnitsky Act** ingeroepen, wat Witte Huis verplicht om binnen 120 dagen onderzoek naar mensenrechtenschendingen (in dit geval dood Khashoggi) te voltooien en restrictieve maatregelen in te stellen tegen de verantwoordelijken. Roep in EU om dergelijke maatregelen ook steeds groter. NLse initiatief van EU Global Human Rights Sanctions Regime krijgt hierdoor hernieuwde aandacht.
- VK roept op tot een geloofwaardig en transparant onderzoek. KSA dient nauw samen te werken met Turkse autoriteiten. Daders moeten worden vervolgd. [5.1.2a] De Britse Magnitsky Bill treedt pas in werking na Brexit. Verder zaak zoveel mogelijk op te trekken met EU-partners. Verdachten van de moord wordt de toegang tot het VK ontzegd, of visa worden ingetrokken.
- Frankrijk: Frankrijk zal sancties instellen indien de verantwoordelijkheid van KSA bewezen is [5.1.2a]
[5.1.2a] Men wacht het onderzoek van KSA af.
- Spanje: Premier Sanchez lichtte op 23-10 in het Congres toe dat SPA de wapenexport aan SA zal voortzetten "om de Spaanse belangen te verdedigen" (werkgelegenheid), en kreeg hierbij steun van meerderheid van parlement
- Denemarken: [5.1.2a] annulering deelname minFIN en CdP aan FII, [5.1.2a]
[5.1.2a] daarnaast heeft Deense Parlement een werkbezoek aan KSA geannuleerd.
- Zweden: *caretaker government* houdt zich relatief stil; geen harde beschuldigingen, slechts afwachtende houding. Wel uitstel gepland bezoek minBZ aan KSA. MinBZ Wallström verwijst vooral naar EU wanneer ze vraagt om transparant en betrouwbaar onderzoek [5.1.2a]
[5.1.2a]
- België: Vlaanderen verleent sinds 2014 geen enkele vergunning voor wapenuitvoer naar KSA; Vlaamse regering onderneemt sinds 2017 geen economische missies naar KSA. In Wallonië ligt dit gecompliceerder; [5.1.2a]
[5.1.2a] [5.1.2a]
[5.1.2a]
- Europees Parlement heeft op 25 oktober voor de derde maal sinds 2016 opgeroepen tot een wapenembargo van KSA. Deze oproep is niet bindend - blijft een competentie van lidstaten - maar wel een belangrijk politiek signaal.

NL wapenexportbeleid t.a.v. KSA

Het verdient geen aanbeveling om het reeds zeer strikte NL wapenexportbeleid te wijzigen [5.1.2a]

[5.1.2a] omdat: [5.1.2a]

Datum

25-10-2018

Onze Referentie

Min-BuZa.2018.290

- NL reeds sinds 2016 alles afwijst wat bij gewapende conflict in Jemen of bij mensenrechtenschendingen in KSA zelf (bepaalde ICT apparatuur), gebruikt kan worden. M.a.w. NL was tijd ver vooruit, zelfs t.o.v. huidige internationale situatie t.a.v. wapenexport naar KSA;
- Tijdelijke stop op het behandelen van aanvragen raakt de civiele industrie raakt (bijvoorbeeld decontaminatieapparatuur voor gevaarlijke stoffen, zodat mensen veilig kunnen werken). Gaat dan om een sanctiemaatregel;
- NL invloed kan uitoefenen op EU-LS via het denial-consultatie-systeem (EU-LS dienen elkaar te consulteren bij vergelijkbare vergunningaanvraag die andere EU-LS heeft afgewezen): In 2017 was bijna 1 op 5 consultaties bestemd voor NL. Ofschoon EU-LS zelf mogen beslissen of ze een aanvraag toe- of afwijzen, is het wel een middel om iedereen bekend te maken met het NL beleid en de argumentatie daarachter. Een stop op het behandelen van vergunningaanvragen doet deze invloed teniet;
- Het zeer waarschijnlijk is dat een afgebakende vergunningstop van 6 maanden, daarna moeilijk te hervatten zal zijn. Destijds bij EU vergunningenstop voor 5.1.2a was NL de laatste die – na veel moeite – weer vergunningaanvragen voor 5.1.2a ging behandelen. Juist vanwege de grote parlementaire druk. Daarnaast bestaat er reëel risico dat Kamer ook zal vragen om dit beleid toe te passen op de andere landen van de KSA-coalitie;

Datum

25-10-2018

Onze Referentie

Min-BuZa.2018.290

5.1.2a

To: [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl]
From: BSG-PID
Sent: Mon 10/29/2018 3:21:03 PM
Subject: Opmerking M op Kamerbrief betrokkenheid Saoedi-Arabië bij moord op journalist Jamal Khashoggi
Received: Mon 10/29/2018 3:21:05 PM
[Scan van MinBuZa Multifunctional.pdf](#)

Goedemiddag [redacted] 5.1.2e

M is akkoord met bovengenoemde Kamerbrief maar had nog twee opmerkingen (zie bijlage). De opmerkingen zijn door BSG-PID aangepast en de aangepaste versie is afgegeven bij het R secretariaat. M was verder akkoord met de beantwoording van de Kamervragen. Van R hebben wij nog geen akkoord ontvangen.

Hartelijke groet,

[redacted] 5.1.2e

BSG-PID

KAMERBRIEF

Opgesteld door 5.1.2e

Kamerbrief nav motie Ploumen - beleid richting KSA na zaak-Khashoggi

Referentie Kamer

Min-BuZa.2018.290

Binnengekomen op

23 oktober 2018

Deadline Kamer

13 november 2018 09:01

- zie opmerkingen 1^e en laatste pagina brief.

ACCORDERING

1 dam ✓

2 5.1.2e ✓

3 bsg-pid ✓

4 m + r

5 bsg-pid

Nu aankondigen bezoek werkt waarschijnlijk
contra productief en is niet nodig.
Verder oecoord

5.1.2e

OPMERKINGEN

INTERDEPARTEMENTALE AFSTEMMING

RIY, DIO, DVB, DMM, BPZ, DIE-EX, BPZ, WAS, LON, PAR, BLN, BRU, STO, KOP.

GEVRAAGD BESLUIT

- Uw akkoord met een *no-business-as-usual*-inzet jegens KSA zolang het land niet de resultaten bekend maakt van een grondig, geloofwaardig en transparant onderzoek naar de moord op Khashoggi en de daders vervolgt. Tegelijkertijd worden kanalen voor dialoog opengehouden. Voorwaarde is wel dat NL zich in goed en breed gezelschap bevindt. 5.1.2a
- Uw akkoord met aangehechte Kamerbrief, waarin deze inzet voor de komende tijd wordt uiteengezet.

Met uw akkoord richt de NLse inzet zich zoveel mogelijk op multilateraal optreden, langs de volgende sporen:

- 1 Internationaal momentum t.a.v. wapenexportrestricties aan KSA actief blijven steunen, zonder zelf 'alle wind te vangen'.** Zeer goede zaak dat internationaal, ook bij EU-LS, nu meer aandacht bestaat voor restrictiever wapenexportbeleid voor KSA. NL pleit binnen EU al sinds 2016 voor een restrictiever wapenexportbeleid en past dit zelf sindsdien al toe: NL levert geen wapensystemen die gebruikt kunnen worden in de gewapende strijd in Jemen of bij mensenrechtenschendingen in KSA.

Tegelijkertijd heeft dit restrictieve NL profiel tot bilaterale wrijving met 5.1.2a

5.1.2a Het is op dit moment
onduidelijk of 5.1.2a binnen EU voor wapenembargo of andere restricties zal gaan pleiten. Wanneer dat het geval is, zal NL uiteraard samen 5.1.2a optrekken. DVB blijft hierover in contact met 5.1.2a collega's.

Noot: MP heeft in Europese Raad van 19-10 ook EU-LS opgeroepen tot strikter wapenexportbeleid richting KSA-coalitie.

5.1.2i

De volgende 2 pagina's zijn integraal verwijderd op basis van uitzonderingsgrond 5.1.2i

To: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Mon 1/6/2020 11:09:49 AM
Subject: FW: RKSA - Khashoggi
Received: Mon 1/6/2020 11:09:58 AM

From: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Sent: dinsdag 24 december 2019 12:18

To: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Cc: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: RE: RKSA - Khashoggi

Dank [redacted] 5.1.2e We houden jullie berichtgeving in de gaten. Fijne feestdagen.

[redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e

D/O [redacted] 5.1.2e Midden-Oosten & Noord-Afrika

+31 (0)70 348 [redacted] 5.1.2e +31 (0)6 [redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Sent: dinsdag 24 december 2019 09:11

To: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Cc: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: RKSA - Khashoggi

Dank [redacted] 5.1.2e

Onze partners hebben idd minder schroom. De Zwi Bundespresident was hier tijdens *Davos in the Desert* eind okt. Zwi werd vervolgens uitgenodigd voor de G20. NL niet. Dat heeft mogelijk ook te maken met het feit dat M in TK-brief sprak van "no business as usual". Dat is Riyadh niet ontgaan. Wat onze oosterburen betreft: onlangs was er een grote Saoedische handelsdelegatie in Berlijn, op ministerieel niveau.

In de komende dagen, weken, maanden zal blijken hoe het allemaal zal uitpakken, maar ik verwacht nu geen schokeffect. Of we econ kansen missen? Is nooit aan te tonen, maar zou kunnen. Ik heb echter niet het idee dat de Saoedi's minder met ons willen doen. De beperkingen kwamen de afgelopen tijd uit NL.

De komende dagen zullen we in de media lezen over de *fall out* van het vonnis. Vandaag voorpaginanieuws in Arab News, terwijl de Saoedisch-Arabischtalige kranten er nauwelijks aandacht aan besteden. Khashoggi's zoon tweette dat hij tevreden is met het vonnis [redacted] 5.1.2a Arab News haalt ook Saoedische en buitenlandse waarnemers aan, voor zover zij positief zijn. Geen reacties uit NL, voor zover die er überhaupt zijn. [redacted] 5.1.2a

[redacted] 5.1.2a Wordt vervolgd...

Goede kerst en gelukkig 2020!

[redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Sent: maandag 23 december 2019 19:22

To: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Cc: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: INFO: BZ-V KSA

Beste [redacted] 5.1.2e

Ik las de berichtgeving rondom de vervolging van de daders van de moord op K. Zag ook appreciatie van jou/[redacted] 5.1.2e aan DAM. Lijkt nog niet helemaal de positieve stap waarop we hoopten. Mochten jullie nog met appreciatie komen in BZ-V bericht, dan zou het ons helpen als daarin ook iets staat over de mate waarin onze gelijkgezinde partners zich alweer met ministers en hoge ambtenaren in Riyad laten zien op economisch vlak. [redacted] 5.1.2e vertelde mij in Dubai dat wij enigszins uit de pas lopen en daardoor ook economische kansen missen. Het helpt ons intern als ook vanuit jullie dit signaal 'officieel' naar de BZ-legerleiding gaat en we op basis daarvan discussie kunnen voortzetten of/hoe we weer op hoger niveau naar KSA kunnen voor zaken.

Waarschijnlijk ten overvloede, maar wilde toch graag delen.

Fijne feestdagen en groet,

[redacted] 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e Midden-Oosten & Noord-Afrika

Directoraat-generaal Buitenlandse Economische Betrekkingen (DGBEB)

Directie Internationaal Ondernemen (DIO)

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

T: 70 348 5.1.2e | M: +31 6 5.1.2e | E: 5.1.2e@minbuza.nl

Aan R via M
Van 5.1.2e
Via 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Kopie aan
Afgestemd met DAM, RIY, RVO, LNV

TER BESLISSING

Datum

14-09-2020

Onze Referentie

Min-BuZa.2020.5749-10

Opgesteld door

5.1.2e

T 06 5.1.2e

memo

Handelsbevordering KSA

Graag uiterlijk 14 september bij R i.v.m. behandeltermijn PIB-aanvraag

Aanleiding

- Eerste nieuwe aanvraag ingediend bij RVO voor Partners for International Business (PIB)-programma op KSA (en Qatar en VAE) sinds zaak-Khashoggi in 2018.
- Betreft aanvraag van zeven NLse tuinbouwbedrijven voor vergroten van voedselzekerheid in KSA, Qatar en VAE, die past binnen NLse meerjarige economische inzet in Golfregio.
- Tevens PIB-aanvraag op afvalverwerking in KSA aanstaande.
- Hoewel handelsinstrumentarium RVO openstaat op KSA, leggen wij i.v.m. politieke verhoudingen in de Kamer het principebesluit aan u voor om PIB-aanvragen op KSA op reguliere wijze in behandeling te laten nemen door RVO i.o.m. BZ en relevante ministeries.

Gevraagd besluit

Uw akkoord met:

- Beoordeling van PIB-aanvraag tuinbouw en andere PIB-aanvragen op KSA op reguliere wijze, te weten door RVO i.o.m. BZ en relevante ministeries o.b.v. staand, meerjarig handelsbevorderingsbeleid Golf en algemeen geldende PIB-voorwaarden en -criteria;
- Case-by-case instemming door u met (virtuele) handelsmissie(s) o.l.v. een bewindspersoon en/of hoge ambtenaar naar KSA.

Kern/samenvatting

- Golfregio, incl. KSA, is top 9 priomarkt in handelsagenda. Meerjarige economische inzet NL in Golf is gericht op diversificatie van lokale economieën met nadruk op kansen voor NLse bedrijven op water, energie en voedsel.
- N.a.v. zaak-Khashoggi heeft kabinet in 2018 twee geplande handelsmissies naar KSA geannuleerd.
- Vraaggestuurd RVO-handelsinstrumentarium op KSA is open blijven staan voor NLse bedrijven. Hiervan wordt beperkt gebruik gemaakt, o.a. via sinds 2015 lopend PIB op gezondheidszorg met onder meer Philips Health en Bioness.

- NLS beleid richting KSA is verder geactualiseerd n.a.v. recente Golfreis M (Kamerstuk 32623, nr. 296, d.d. 4 maart 2020):
  - o "Nederland zal zich in de relatie met Saoedi-Arabië blijven inzetten om de positieve elementen van de sociale hervormingen in dit land te stimuleren en met Nederlandse kennis en expertise bij te dragen aan diversificatie en verduurzaming van de economie. Tegelijkertijd blijft Nederland de negatieve aspecten adresseren en zal de mensenrechtensituatie hoog op de agenda blijven staan, zowel in bilaterale contacten, in EU-verband als in multilaterale fora zoals tijdens het Nederlandse lidmaatschap van de mensenrechtenraad."
- Ingediende PIB-aanvraag op tuinbouw (evenals aanstaande PIB-aanvraag op afvalverwerking) draagt bij aan verdienkans voor NLse MKB en diversificatie en verduurzaming van Golf-economieën en past daarmee goed binnen het kabinetsbeleid en kaders van de Kamer.
- Ondersteuning van PIB vanuit NLse overheid is gebruikelijk, bijv. via (virtuele) handelsmissies en positionering vanuit ambassade. Invulling krijgt vorm in overleg tussen PIB-bedrijven, RVO, DIO en ambassades.
- Mocht in kader van PIBs of anderszins sprake zijn van voornemen tot (virtuele) handelsmissie(s) naar KSA o.l.v. een bewindspersoon en/of hoge ambtenaar, dan zal dat separaat aan u worden voorgelegd.

Datum

14-09-2020

Onze Referentie

Min-BuZa.2020.5749-10

Toelichting

- Motie-Ploumen c.s. (Kamerstuk 21501-20, nr. 1373, d.d. 17 oktober 2018) verzocht het kabinet "alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen, totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi".
- In reactie (Kamerstuk 32735, nr. 212, d.d. 30 oktober 2018) liet het kabinet weten twee geplande handelsmissies naar KSA te annuleren (waaronder één o.l.v. u), een 'no business as usual'-aanpak te hanteren en toekomstige bezoeken o.b.v. de dan actuele situatie af te wegen.
- Europese partners, zoals FRA, VK en DUI, hadden afgelopen maanden over-en-weer diverse high-level economische bezoeken en handelsmissies in/met KSA.
- Het PIB-programma beoogt groepen NLse bedrijven en kennisinstellingen toegang te geven op kansrijke internationale markten. Het is een pre-competitief instrument waarmee activiteiten en middelen zoals kennisoverdracht, promotie, missies, beurzen en een lokale liaison worden betaald. Het is dus geen subsidie instrument.
- PIB-aanvraag van NLse tuinbouwsector voor KSA, Qatar en VAE is volgende stap in traject dat in 2019 is gestart. Deelnemende bedrijven (o.a. Priva, Certhon en Signify) leggen totaal in en verzoeken van overheid gelijke bijdrage t.b.v. PIB-activiteiten.
- Om in aanmerking te komen voor PIB moet een cluster van deelnemende bedrijven aan bepaalde voorwaarden voldoen (o.a. minimaal vijf bedrijven, aantoonbare financiële bijdrage) en aanvraag wordt door RVO i.o.m. ambtelijk BZ en relevante ministeries op verschillende criteria getoetst (o.a. marktkansen, bijdrage aan SDG's, IMVO, meerwaarde rol overheid). Voorwaarden en criteria zijn openbaar op www.rvo.nl.
- RVO hanteert bij PIB-aanvragen een behandeltermijn van 15 werkdagen. Bij positief oordeel wordt convenant gesloten namens minister BHOS.

Subject: Niet akkoord op dossier Handelsbevordering KSA

Received: Tue 9/22/2020 12:44:39 PM

From: [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>

Sent: dinsdag 22 september 2020 13:39

To: [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]

Subject: RE: 247Foxy: Afstemming gevraagd op dossier Handelsbevordering KSA

R is niet akkoord

Opmerkingen:

- Graag gesprek.
- Graag alle feiten op een rij, inclusief antwoord op de vraag waarom deze stap nu.
- Hoe verhoudt zich dit voorstel tot de uitvoering van de genoemde motie Ploumen c.s.?
- Zie arcering: reis is geen "actualisering beleid", is ook niet afgestemd met mij.

From: [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>

Sent: donderdag 17 september 2020 13:22

To: [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]@minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted]

Subject: FW: 247Foxy: Afstemming gevraagd op dossier Handelsbevordering KSA

[redacted] 5.1.2e [redacted] 17/09/2020 12:29

M akkoord

Aan	R via M
Van	DIO
Via	[redacted] 5.1.2e [redacted]
Kopie aan	
Afgestemd met	DAM, RIY, RVO, LNV

Graag uiterlijk 14 september bij R i.v.m. behandeltermijn PIB-aanvraag

reeds eerder beoordeeld

De volgende pagina is integraal verwijderd omdat de informatie reeds eerder is beoordeeld

Advies uitnodigingen R

<i>Datum uitgezet door</i> 5.1.2e	28/9/2020
Event	Telefoongesprek met minister of Commerce and investment van Saudi-Arabië, Majid bin Abdullah Al Qasabi
Datum-tijd-locatie + check bij 5.1.2e 5.1.2e agenda R	TBC: wordt in overleg met KSA vastgelegd na akkoord. Voorkeur KSA is om gesprek nog voor einde van de week (2 okt) te laten plaatsvinden.
Organisatie + eerder contact met de organisatie	Nvt.
Rol R	Gesprekspartner
Aanwezigen	Nvt.
Advies	Positief
Motivatie (met aandacht voor aansluiting BHOS-nota, rol van R en suggesties wie evt kan overnemen)	<ul style="list-style-type: none"> - Aanleiding voor het gesprek is de WTO-kandidatuur 5.1.2a 5.1.2a 5.1.2e U sprak eerder al met 5.1.2e - Wat de WTO-kandidatuur betreft, het hoofdonderwerp van KSA voor dit gesprek, hebben we geen nieuwe of positieve boodschap. - Toch positief advies om gesprek aan te gaan: <ul style="list-style-type: none"> o Gesprek belangrijk om relaties te onderhouden met KSA, in een tijd dat er weinig politiek contact plaatsvindt (geen bilats etc. en marge van internationale bijeenkomsten). o Minister Al Qasabi is een politiek zwaargewicht, in een land waar besluitvorming in kleine kring en op hoog niveau plaatsvindt. o Gelegenheid om aandacht te vragen voor Saoedische investeringen en werkgelegenheid in NL (Aramco en Sabic). o Corona-crisis biedt kansen voor NLse bedrijven die actief zijn op voedselzekerheid. Er is bijvoorbeeld toenemende samenwerking tussen NLse en KSA tuinbouwbedrijven. o 5.1.2a
Publicitaire overwegingen	Geen publiciteit voorzien.
<i>Advies afgestemd met: (standaard dir. niveau, wanneer nodig DG)</i>	Akkoord 5.1.2e Afgestemd 5.1.2e

To: [5.1.2e]@minbuza.nl]; [5.1.2e]@minbuza.nl]; [5.1.2e]@minbuza.nl];
R: [5.1.2e]
From: [5.1.2e]
Sent: Fri 10/2/2020 12:49:24 PM
Subject: RE: [5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Verzoek gesprek KSA Al Qasabi
Received: Fri 10/2/2020 12:49:25 PM

R is niet akkoord

[5.1.2a]

[5.1.2e]

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: woensdag 30 september 2020 15:14
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl> [5.1.2e]
[5.1.2e]@minbuza.nl>; R <[5.1.2e]>
Subject: [5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Verzoek gesprek KSA Al Qasabi

Aan R
Van DAM
Via
Kopie aan
Afgestemd met DIO, IMH, RIY

ter beslissing

memo

Verzoek gesprek KSA Al Qasabi

Aanleiding

Verzoek van KSA voor een telefoongesprek met minister of Commerce and Investment Al Qasabi, over kandidaat voor dg WTO.

[5.1.2a]

Gevraagd besluit

Graag akkoord met positief advies voor het voeren van een telefoongesprek met minister Al Qasabi.

Kern/samenvatting

Zie bijgaand advies.

From: [5.1.2i] <[5.1.2i]>
Sent: woensdag 30 september 2020 14:53
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: [5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Verzoek gesprek KSA Al Qasabi

Beste collega,

Er is afstemming gevraagd op dossier [Verzoek gesprek KSA Al Qasabi](#). De deadline is 05-10-2020 00:00.

Let op: Gebruik de hyperlink hierboven om toegang tot het dossier te verkrijgen. Deze notificatie niet doorsturen. Toewijzen of afstemmen met collega's doet u in de applicatie 247Foxy.

M00013: een kennismaking met het systeem op prijs stellen, dan kunt u zich inschrijven voor een training via de Academie. Voor 1185437 kunt u contact opnemen met Functioneel Beheer via [5.1.2i]

To: [redacted]@minbuza.nl
Cc: [redacted]@minbuza.nl; [redacted]@minbuza.nl; [redacted]@minbuza.nl; [redacted]@minbuza.nl
From: [redacted]
Sent: Thur 10/1/2020 4:29:22 PM
Subject: OP VERZOEK: voorbereiding gesprek R KSA
Received: Thur 10/1/2020 4:29:00 PM
[Niet akkoord op dossier Handelsbevordering KSA](#)
[Redeneerlijn 'Handelsbevordering KSA'.docx](#)
[kamerbrief-over-betrokkenheid-saoedi-arabie-bij-moord-op-journalist-jamal-khashoggi.pdf](#)
[kamerbrief-inzake-verslag-reis-van-minister-blok-van-buitenlandse-zaken-aan-de-golfregio-van-19-tot-en-met-23-februari-2020.pdf](#)
[Achtergronddocument 'Handelsbevordering KSA'.docx](#)

[redacted]

Maandag om 1300u is het gesprek met R over het memo 'Handelsbevordering KSA'. T.b.v. jouw voorbereiding vind je in bijlage:

1. Het originele memo, incl. de opmerkingen van R.
2. De redeneerlijn die wij dinsdagmiddag bespraken. In de redeneerlijn zie je ook verschillende terugvalopties in geval R kritisch blijft t.a.v. de PIBs en/of de handelsmissie. Deze terugvalopties kun je naar inschatting gebruiken afhankelijk van de positie van R in het gesprek.
3. Het achtergronddocument dat ik jou ook maandag mailde.
4. De twee meest relevante Kamerbrieven die ik jou ook maandag mailde.

Weet ajb dat dinsdag ook de PIB-aanvraag is ingediend op afval/circulair in KSA. In het memo aan R schreven wij al dat dit was voorzien. De redeneerlijn en het achtergronddocument hebben wij conform aangepast.

Mocht je nog vragen/opmerkingen hebben, dan hoor ik dat graag. Zo niet, dan zien/spreken jij, [redacted] en ik elkaar maandag om 1300u in de call met R.

[redacted]

[redacted]

DIO - [redacted] Midden-Oosten & Noord-Afrika
+31 (0)70 [redacted] +31 [redacted]

Achtergronddocument 'Handelsbevordering KSA'

Reactie op opmerkingen R bij memo

1. Graag alle feiten op een rij, inclusief antwoord op de vraag waarom deze stap nu.

Feiten

- Golf-regio top 9-priomarkt Handelsagenda, KSA grootste markt voor NL (handelsvolume NL-Golf \$13,2 mld; NL-KSA \$5,3 mld).
- Meerjarige, economische inzet NL op Golf focust op diversificatie Golf-economieën en vooral kansen voor NLse bedrijven op water/energie/voedsel (zie ook ISO Golfstrategie 2019-2022).
- Sinds Khashoggi en in reactie op motie-Ploumen hebben geen handelsmissies plaatsgevonden naar KSA o.l.v. bewindspersoon/hoge ambtenaar.
- Wel is reguliere handelsbevordering door post voortgezet (o.a. handelsvragen, faciliteren beursdeelname NLse bedrijven) en is RVO-handelsinstrumentarium voor NLse bedrijven in KSA opengebleven, incl. het Partners for International Business-programma (PIB).
- Europese partners hebben reguliere handelsbevordering eveneens voortgezet, sommigen (DUI, FIN, VK) ook met handelsmissies o.l.v. bewindspersoon/hoge ambtenaar.
- Sinds Khashoggi hebben NLse bewindspersonen (MP, M, MinLNV) en ambtenaren (BZ, FIN, EZK) contact gehad met KSA counterparts.

Waarom deze stap nu

- PIB:
  - o NLse horti-bedrijven oriënteren zich sinds 2019 op kansen in Golf, in januari 2020 vond oriënterende handelsmissie plaats naar VAE 5.1.2e
  - o NLse afvalbedrijven oriënteren zich sinds 2017 op kansen in KSA, waarbij uitgaande technische missie in 2018 werd geannuleerd a.g.v. Khashoggi.
  - o Ingediende PIBs volgen logisch uit eerdere activiteiten, passen binnen meerjarige, economische inzet NL op Golf, adresseren maatschappelijke uitdagingen (voedselzekerheid en afval/circulair) en sluiten aan bij thematiek NLse deelname EXPO Dubai.
  - o Voorstel in memo om goedkeuring van PIBs ambtelijk af te doen (i.p.v. politiek) volgt staand beleid voor PIBs wereldwijd.
- Handelsmissies o.l.v. bewindspersoon/hoge ambtenaar:
  - o Juist vanwege motie-Ploumen en reactie kabinet ("Toekomstige bezoeken zullen op basis van de dan actuele situatie worden afgewogen") kan het opportuun zijn politieke weging te maken bij evt. handelsmissie naar KSA o.l.v. bewindspersoon/hoge ambtenaar.
  - o In februari 2021 staat digitale handelsmissie naar Golf-regio gepland, als onderdeel van serie digitale missies naar prio-markten uit de Handelsagenda en mede in aanloop naar EXPO Dubai. Programma en rol R nader in te vullen.

2. Hoe verhoudt zich dit voorstel tot de uitvoering van de genoemde motie Ploumen c.s.?

- PIBs in/met KSA zijn niet strijdig met motie-Ploumen, want motie ziet alleen op bezoeken en handelsmissies.
- Juist vanwege motie-Ploumen, reactie kabinet ("Toekomstige bezoeken zullen op basis van de dan actuele situatie worden afgewogen") 5.1.2a kan het opportuun zijn politieke weging te maken bij evt. toekomstige handelsmissies naar KSA o.l.v. bewindspersoon/hoge ambtenaar.

3. Zie arcering: reis is geen "actualisering beleid", is ook niet afgestemd met mij.

- Gekozen bewoording in memo ("NLs beleid richting KSA is verder geactualiseerd n.a.v. recente Golfreis M") inderdaad niet accuraat: betreft meest actuele informatievoorziening aan TK over NLs beleid richting KSA.
- Niet afgestemd, want volgt staand beleid: "Nederland zal zich in de relatie met Saoedi-Arabië *blijven inzetten om* de positieve elementen van de sociale hervormingen in dit land te stimuleren en met Nederlandse kennis en expertise bij te dragen aan diversificatie en verduurzaming van de economie."

Handelsbevordering KSA sinds november 2018

Achtergronddocument 'Handelsbevordering KSA'

Handelsvragen en inzet RVO-instrumentarium

- 229 handelsvragen
- 1 PIB Health (KSA, Qatar en VAE) sinds 2017
- 4 goedgekeurde DHI-aanvragen (Demonstratieprojecten, Haalbaarheidsstudies en Investeringsvoorbereidingsprojecten)
- 6 customized questions
- 5 Basic Business Partner Scan

Overige ondersteuning NLs bedrijfsleven in KSA tijdens corona

Algemeen

- Ambassade assisteert diverse NLse bedrijven met permits, vergunningen en contacten en helpt evt. bij achterstallige betalingen.
- Voorbeelden van recente contracten/opdrachten en assistentie ambassade (deels vertrouwelijk):
- KLM - gaat direct op Riyadh vliegen, 5.1.2a

5.1.2a

- 5.1.2f

Agro

- Ambassade assisteert diverse NLse bedrijven met verkrijgen van (import)vergunningen, onderhandelt met de Saoedische Voedsel- en Warenautoriteit over fyto en veterinaire zaken om export naar Saoedi-Arabië mogelijk te maken.
- COVID heeft geleid tot een verstevigde positie van NL als leverancier van groenten, fruit, eieren, vlees en ander versproducten. Dit komt mede door versoepeling door KSA van de importregels n.a.v. een Europees verzoek, waarin de ambassades van NL, FRA, DUI en IER de lead hebben genomen.
- Daarnaast hebben diverse NLse bedrijven opdrachten gekregen voor lokale productie in KSA.

Uitgaande bedrijvendelegaties naar KSA

- 2020
  - o Februari – deelname 20 IRO-leden aan In-Kingdom Total Value Add Program-beurs van Saudi Aramco
- 2019
  - o November – deelname 4 NLse bedrijven aan Saudi Horeca-beurs
  - o Oktober – deelname ca. 30 NLse bedrijven aan Saudi Agriculture-beurs
  - o September - deelname 10 NLse bedrijven aan Saudi Health-beurs en bezoek private partners/ziekenhuizen
  - o Februari – deelname 4 NLse bedrijven aan In-Kingdom Total Value Add Program-beurs van Saudi Aramco
  - o Februari - bezoek 2 NLse bedrijven aan Al Ula (entertainment)
  - o Geheel 2019 - diverse bezoeken 5.1.2f
- 2018
  - o November - IRO-bezoek met 10 NLse bedrijven aan Saudi Aramco en KvK
  - o Oktober - deelname 4 NLse bedrijven aan Saudi Build-beurs
  - o Oktober - deelname ca. 30 NLse bedrijven aan Saudi Agriculture-beurs

Achtergronddocument 'Handelsbevordering KSA'

Inkomende bedrijvendelegaties naar NL

- 2020
  - o Februari - bezoek SIRC (Saudi Investment & Recycling Company) over circulaire economie en afvalwerking
- 2019
  - o Juni - deelname diverse KSA bedrijven, investeerders en KSA journaliste aan Global Entrepreneurship Summit
  - o September – bezoek Royal Commission of Jubail aan NLse bedrijven op gebied afvalverwerking

Bezoeken/ontmoetingen andere departementen

- 2019
  - o November - bezoek 5.1.2e (o.a. SABIC, Saudi Aramco, SAGIA, KvK)
  - o September – ambtelijk MinFIN over belastingen en G20
  - o Mei - gesprek MinLNV met KSA counterpart en marge G20 Japan
  - o April - ambtelijk MinFIN over lijst laagbelastende landen

Handelsactiviteiten Europese partners

- 5.1.2a
  - o Januari 2020 – culturele missie 5.1.2e
  - o December 2019 – bezoek delegatie o.l.v. KSA MinFIN aan 5.1.2a
  - o 2019 en 2020 - Verschillende bezoeken over-en-weer op M-niveau
  - o 2019 - handelsmissies o.l.v. KvK
- 5.1.2a
  - o Juli 2020 – bezoek KSA M aan 5.1.2a M
  - o November 2019 – bezoek senatoren om te spreken over nucleaire energie
  - o 2019 – kleine handelsmissie op gebied van defensie, energie en landbouw
- 5.1.2a
  - o Januari 2020 – bezoek 5.1.2a defensie-industrie
- 5.1.2a
  - o 2018, 2019 - bedrijfsbezoeken
- 5.1.2a
  - o 2019 - gemixte handelsmissie (entertainment, infra, medisch)
- 5.1.2a
  - o November 2019 – handelsmissie gezondheidszorg o.l.v. PlvMinVWS
- 5.1.2a
  - o 2018, 2019 - bedrijfsbezoeken
- 5.1.2a
  - o 2018, 2019 - 3 handelsmissies op gebied van landbouw, visserij en horeca
- 5.1.2a
  - o Augustus 2019 – handelsmissie landbouw
  - o 2018, 2019 - Bedrijfsbezoeken
- 5.1.2a
  - o 2019 - 12 handelsmissies op gebied van gezondheidszorg, financiën, energie, tech en defensie

Redeneerlijn 'Handelsbevordering KSA'

Redeneerlijn

1. In lijn met de motie-Ploumen zijn sinds de zaak-Khashoggi geen handelsmissies naar KSA geweest o.l.v. een bewindspersoon of hoge ambtenaar.
2. De motie-Ploumen heeft een open einde, want roept op tot duidelijkheid over de betrokkenheid van KSA bij de zaak-Khashoggi

5.1.2a

5.1.2a
----
3. Kabinet heeft in reactie op de motie-Ploumen benadrukt dat bezoeken aan KSA o.b.v. de dan actuele situatie zullen worden afgewogen.
4. Sinds de zaak-Khashoggi heeft M KSA bezocht (februari 2020) en waren ook ontmoetingen met KSA officials (MP, MinLNV), incl. in NL (overleg M-minister Jubeir november 2019).
5. Na de zaak-Khashoggi is het handelsinstrumentarium van RVO en het financieringsinstrumentarium opengebleven voor NLse bedrijven. NLse bedrijven hebben voor KSA beperkt gebruikt gemaakt van de RVO-instrumenten (o.a. lopende PIB op gezondheidszorg, 4 goedgekeurde subsidies voor demonstratieprojecten).
6. Daarnaast is ambassade Riyad ook economische diensten blijven leveren (o.a. handelsvragen, ondersteuning bij beursdeelname door bedrijven, contacten faciliteren).
7. De inzet van het instrumentarium en de geleverde diensten door de ambassade vallen buiten het bestek van de motie-Ploumen. Onze handelswerk is in lijn met het handelswerk dat onze Europese partners zijn blijven doen (o.a. FRA, DUI, NOO, VK), of zelfs beperkter (bijv.

5.1.2a
----

 met handelsmissie gezondheidszorg o.l.v. PlvMinVWS).
8. Bovendien hanteert NL een gebalanceerd beleid op KSA, waarbij genoemde handelsinzet wordt gecombineerd met kritische inzet op mensenrechten (o.a. in Mensenrechtenraad).
9. Waarom PIBs voorgelegd in memo:
  - a. Voor het eerst sinds Khashoggi zijn nu twee PIB-aanvragen ingediend: horti in KSA/Qatar/VAE en – op 29/9 – afval/circulair in KSA.
  - b. In licht van gevoeligheid in de Kamer leek het ons verstandig u te informeren.
  - c. Gezamenlijke, meerjarige strategie van overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen voor de Golf en EXPO focust op slimme oplossingen voor water/energie/voedsel. Via PIB-aanvragen spelen deze bedrijven daarop in.
  - d. Inhoud van beide PIBs volgt dus uit staand beleid. Zelfde geldt voor voorgestelde proces voor goedkeuring (ambtelijk i.p.v. politiek).
10. Waarom handelsmissies voorgelegd in memo:
  - a. In licht van motie-Ploumen en reactie kabinet ("bezoeken afwegen o.b.v. de dan actuele situatie") leek het ons verstandig via memo te benadrukken dat een evt. handelsmissie naar KSA o.l.v. een bewindspersoon of hoge ambtenaar nog altijd uw toestemming behoeft.
  - b. Voorbereidingen worden getroffen voor een digitale handelsmissie naar de Golf in februari. Is onderdeel van de serie digitale missies naar de prio-markten uit uw handelsagenda en vergelijkbaar met aankomende ASEAN5-missie.
  - c. Invulling van digitale Golf-missie wordt nader bepaald en tijdig aan u voorgelegd.

Redeneerlijn 'Handelsbevordering KSA'

[Bij weerstand tegen PIBs]

- NB belangrijk dat politieke gevoeligheden rondom KSA niet negatief terugslaan op NLse economische inzet op de rest van de Golf (Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en VAE).
- PIB-aanvragen richten zich op maatschappelijk problemen in Golf (voedselzekerheid, afval/circulair), volgen logisch uit meerjarige, economische inzet NL in Golf op water/energie/voedsel en zijn onderdeel van regulier handelsinstrumentarium.
- Mede in reactie op motie-Ploumen heeft BZ altijd vastgehouden aan de lijn dat NL en KSA samenwerken op economisch vlak wanneer er gemeenschappelijke belangen zijn. Zo steunt NL de ambitie van KSA om de economie te diversifiëren.
- Golfmarkten bieden kansen voor NLse bedrijven die we niet verloren mogen laten gaan in deze moeilijke economische tijd, vooral niet v.w.b. horti in VAE.
- Door PIB-aanvragen in hun geheel nu te weigeren op politieke gronden m.b.t. KSA tonen we ons weinig betrouwbare overheid richting NLse bedrijven die zich al langer oriënteren op o.a. KSA. Dan had handelsinstrumentarium op KSA formeel gesloten moeten worden in 2018 en ook zo gecommuniceerd moeten worden richting bedrijven. Voor de goede orde: Kamer heeft nooit gevraagd om handelsinstrumentarium op KSA te sluiten of economische relatie door te knippen; alleen handelsmissies o.l.v. bewindspersoon of hoge ambtenaar zijn aan banden gelegd.
- Terugval 1:
  - o Gedurende deze kabinetsperiode geen (digitale) missies van PIB-bedrijven naar KSA.
- Terugval 2:
  - o KSA schrappen uit PIB-aanvraag horti (NB kan niet voor PIB afval/circulair, want die is alleen voor KSA).

[Bij weerstand tegen digitale handelsmissie naar Golf]

- NB belangrijk dat politieke gevoeligheden rondom KSA niet negatief terugslaan op NLse economische inzet op de rest van de Golf (Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en VAE).
- Betreft geen reguliere handelsmissie naar KSA: alles is digitaal en missie is regionaal naar gehele Golf-regio.
- Digitale handelsmissie in februari naar de Golf is goed moment om NLs bedrijfsleven warm te maken voor Dubai EXPO (start oktober 2021).
- Invulling en uw rol moeten nog nader vorm krijgen en zullen tijdig aan u worden voorgelegd zodat u daarop kunt sturen.
- Terugval 1:
  - o Tijdens digitale handelsmissie, geen activiteiten van u, een andere bewindspersoon of hoge ambtenaar op enkel en alleen KSA.
- Terugval 2:
  - o Tijdens digitale handelsmissie, geen activiteiten op enkel en alleen KSA.
- Terugval 3:
  - o Geen enkele rol van u tijdens deze digitale handelsmissie.
- Terugval 4:
  - o KSA schrappen uit digitale handelsmissie (en dus missie op Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar en VAE).
- Terugval 5:
  - o Digitale handelsmissie naar de Golf wordt pas in de volgende kabinetsperiode opnieuw aan de betrokken bewindspersoon voorgelegd.

Aan R
Van DIO
Via
Kopie aan M
Afgestemd met DAM

TER BESLISSING

Datum
9 oktober 2020
Onze Referentie
Min-BuZa.2020.5894-10

Opgesteld door

T 06

Uiterlijk bij

memo

Partners for International Business-programma KSA

Aanleiding

- Ingediende aanvragen voor Partners for International Business (PIB)-programma op voedselzekerheid en afval/circulair in KSA.
- Uw aanwijzing voor separaat memo over PIB-aanvragen op KSA n.a.v. eerder memo Min-BuZa.2020.5749-10.

Gevraagd besluit

Uw akkoord met beoordeling van PIB-aanvragen op KSA op reguliere wijze, te weten door RVO i.o.m. BZ en relevante ministeries o.b.v. staande, meerjarige, economische inzet in de Golf en algemeen geldende PIB-voorwaarden en -criteria.

Kern/samenvatting

- NLse bedrijven die zaken willen doen in KSA kunnen gebruik maken van het RVO-handelsinstrumentarium, waaronder het PIB-programma. Ook doet ambassade Riyad aan reguliere economische dienstverlening en belangenbehartiging voor NLse bedrijven.
- Motie-Ploumen c.s. (Kamerstuk 21501-20, nr. 1373, d.d. 17 oktober 2018) verzoekt de regering "alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi".
- De reguliere handelsbevordering in KSA via het RVO-handelsinstrumentarium en door de ambassade vallen buiten het bestek van de motie-Ploumen c.s.
- Twee PIB-aanvragen zijn gedaan: een regionale PIB op voedselzekerheid in de Golf, waarvan KSA onderdeel uitmaakt, en een PIB op afval/circulair in KSA.
- RVO en ambassade Riyad zullen zorgdragen voor gebruikelijke ondersteuning van PIBs op KSA, maar van overheidszijde zal niet actief de publiciteit worden gezocht.

Toelichting

- Het handelswerk van NL is in lijn met het handelswerk dat Europese partners zijn blijven doen in KSA (o.a. FRA, DUI, NOO, VK), of beperkter (bijv. met handelsmissie gezondheidszorg o.l.v. PlvMinVWS).
- Het handelswerk maakt onderdeel uit van een gebalanceerd beleid van NL op KSA, inclusief een kritische inzet op mensenrechten (o.a. in Mensenrechtenraad).

- Het PIB-programma van RVO richt zich op het NLse MKB en ondersteunt consortia van NLse bedrijven en kennisinstellingen bij het verkrijgen van toegang op kansrijke internationale markten.
- Het PIB-programma is een vraag gestuurd, pre-competitief instrument waarmee activiteiten en middelen worden betaald, zoals kennisoverdracht, promotie, missies, beurzen en een lokale liaison. Het is geen subsidie instrument. De overheidsbijdrage aan een PIB-programma is maximaal €350.000, waarbij de bedrijven een evenredige bijdrage leveren.
- Een PIB-aanvraag wordt door RVO getoetst i.o.m. ambtelijk BZ en relevante ministeries o.b.v. verschillende criteria (o.a. marktkansen, bijdrage aan SDG's, IMVO, meerwaarde rol overheid). Voorwaarden en criteria zijn openbaar op www.rvo.nl.
- Ingediende PIB-aanvragen voedselzekerheid (KSA, Qatar en VAE) en afval/circulair (KSA) zijn onderdeel van trajecten die in resp. 2019 en 2017 zijn gestart. De aanvragen zijn in lijn met de meerjarige, economische inzet van NL in de Golf, die is gericht op diversificatie van lokale economieën met nadruk op kansen voor NLse bedrijven op water, energie en voedsel.
- Over de in eerder memo genoemde digitale handelsmissie zal u separaat een memo toegaan ter besluitvorming.

Datum

[datum]

Onze Referentie

Min-BuZa.2020.5894-10

Bijlage

- Uw reactie op memo Min-BuZa.2020.5749-10.

To: [5.1.2e]@minbuza.nl
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e]@minbuza.nl
From: [5.1.2e]
Sent: Fri 10/23/2020 5:11:47 PM
Subject: FW: [5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Partners for International Business-programma KSA
Received: Fri 10/23/2020 5:11:48 PM

R akkoord

Van: [5.1.2i]@minbuza.nl <[5.1.2i]@minbuza.nl>
Datum: vrijdag 09 okt. 2020 6:10 PM
Aan: [5.1.2e]@minbuza.nl
Onderwerp: [5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Partners for International Business-programma KSA

Beste collega,

Er is afstemming gevraagd op dossier [Partners for International Business-programma KSA](#). De deadline is 14-10-2020 00:00.

Let op: Gebruik de hyperlink hierboven om toegang tot het dossier te verkrijgen. Deze notificatie niet doorsturen. Toewijzen of afstemmen met collega's doet u in de applicatie 247Foxy.

Mocht u een kennismaking met het systeem op prijs stellen, dan kunt u zich inschrijven voor een training via de Academie. Voor vragen kunt u contact opnemen met Functioneel Beheer via [5.1.2i]

Aan R
Van DIO
Via
Kopie aan
Afgestemd met Posten Golf, DAM

TER BESLISSING

Datum
29-10-2020
Onze Referentie
Min-BuZa.2020.5936-46

Opgesteld door

T

Uiterlijk bij

memo

Digitale handelsmissie Golf

Aanleiding

- Organisatie van digitale handelsmissies naar prioriteitsmarkten uit uw handelsagenda, incl. de Golf.
- Uw verzoek om voorafgaand aan de digitale handelsmissie naar de Golf akkoord te geven op de invulling op hoofdlijnen, m.n. geografische focus.

Gevraagd besluit

Uw akkoord om digitale handelsmissie naar de Golf in periode 15-26/2 uit te werken langs volgende hoofdlijnen:

1. Uw rol richt zich op het openen van de digitale missie en digitale bilats met (een deel van) uw counterparts, waarbij rekening wordt gehouden met uw agenda.
2. Geografisch richt de digitale missie zich op de gehele Golf (VAE, KSA, Qatar, Oman, Koeweit, Bahrein), waarbij geen eigenstandige activiteiten worden georganiseerd met alleen KSA.

Alternatieve optie v.w.b. geografische focus is een digitale missie in februari op de VAE, Qatar en Oman. In dit scenario zou na de verkiezingen kunnen worden onderzocht of een aanvullende (digitale) missie naar KSA, Koeweit en Bahrein in 2021 mogelijk is.

Kern/samenvatting

- Geografische focus van de missie op de gehele Golf sluit aan bij 1) uw handelsagenda waarin de Golf als geheel een top 9-prioriteitsmarkt is, 2) focus van veel NLse bedrijven op gehele regio met VAE, KSA en Qatar als meest kansrijke markten en 3) NLse inzet op de EXPO Dubai als middel om gehele Golfmarkt te bewerken.
- In deze optie zijn opening en sluiting van de missie gericht op gehele Golfregio en wordt de missie ook regionaal gepositioneerd (bijv. werving RVO-tekst). In de kleinere digitale activiteiten daartussen ligt de nadruk op sectorale kansen in 2 of meer Golflanden en worden hoe dan ook geen eigenstandige activiteiten georganiseerd met alleen KSA.
- In deze optie is geen sprake van een handelsmissie naar KSA als zodanig en wordt gehandeld binnen de kaders van de motie-Ploumen.

- Indien u meent dat de motie-Ploumen geen ruimte biedt voor een missie naar de gehele Golf, dan kunt u kiezen voor een missie in februari gericht op de VAE, Qatar en Oman.
- Deze alternatieve optie biedt u de mogelijkheid om 1) economische banden aan te halen met drie belangrijke Golfmarkten en 2) in ieder geval deel van prio-markt Golf (digitaal) aan te doen tijdens uw ambtstermijn.
- Nadeel is dat een missie in deze variant minder NLse bedrijven kan aantrekken.

Datum

[datum]

Onze Referentie

Min-BuZa.2020.5936-46

5.1.2a

5.1.2a

Toelichting

- Naast een bijdrage aan de openingssessie en digitale bilats met (een deel van) uw counterparts zou u kunnen deelnemen aan een activiteit met vrouwelijke ondernemers, een digitale CEO ronde tafel kunnen voorzitten, een (digitaal) bezoek brengen aan een relevant bedrijf in NL etc. Opties zullen tijdig worden voorgelegd en afgestemd op uw agenda.
- Periode 15-26/2 past binnen het schema van de overige digitale missies en RVO-capaciteit. Bovendien is vanaf medio april Ramadan en daarna zomer, wat zakendoen in de Golf bemoeilijkt. 15-26/2 geeft bedrijven, posten en RVO ook tijd om gedegen opvolging te geven aan de missie voordat in oktober 2021 EXPO Dubai en aanverwante missies beginnen.
- De missie zal zich vooral concentreren op de sectoren water, duurzame energie en voedsel. Deze sectoren sluiten nauw aan bij meerjarige, economische inzet van NL in de Golf op de water/energie/voedsel-nexus, diversificatiestrategieën van de Golflanden zelf en NLse inzet op EXPO Dubai. De missie zal voor alle landen reguliere elementen kennen zoals individuele match-making.
- Voorafgaand aan de missie zal op 22/1 de jaarlijkse Gulf Business Dialogue worden georganiseerd i.s.m. RVO. Tijdens dit digitale evenement worden ondernemers geïnformeerd over zakendoen in de Golf en evt. voorbereid op deelname aan de missie. Hier is geen rol voor u voorzien.
- Motie-Ploumen verzoekt de regering "alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi" (zie ook bijlage).
- Sinds zaak-Khashoggi hebben hoogambtelijke en ministeriële contacten plaatsgevonden tussen NL en KSA, zoals uitgaand bezoek M in februari en politieke consultaties op 5.1.2e-niveau in oktober 2020. In al deze contacten zijn de mensenrechten nadrukkelijk besproken.
-
-
- Voor digitale missie is min. 3 maanden voorbereiding nodig. Met oog op kerstperiode dienen voorbereidingen uiterlijk begin november te beginnen.
- In de voorbereiding van missiedeelnemers zal – zoals te doen gebruikelijk – aandacht zijn voor IMVO, incl. mensenrechten in de Golfregio.
- I.o.m. private partners zal worden gezocht naar (een) geschikte zakelijk missieleider(s).

5.1.2a

Bijlage

- Motie-Ploumen d.d. 17 oktober 2018

To: [5.1.2e]@minbuza.nl]
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl]; [5.1.2e]@minbuza.nl] [5.1.2e]
[5.1.2e]@minbuza.nl] [5.1.2e]@minbuza.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Tue 11/17/2020 11:50:06 AM
Subject: VRAAG: reactie R Golfmissie
Received: Tue 11/17/2020 11:50:07 AM
[5.1.2i] Afstemming gevraagd op dossier Digitale handelsmissie Golf.msg

[5.1.2e]

Zie ajb in bijlage reactie van R op memo Golfmissie. Zij wil dus in februari naar VAE, Qatar en Oman en dan 'heel compact qua politieke deelname'. Overige 3 Golflanden (KSA, Koeweit, Bahrein) na Ramadan, tbc.

Heb nog overlegd met [5.1.2e] en hij liet weten dat keuze idd voortkomt uit interpretatie van R van motie-Ploumen. Hij zei nog dat R had verwacht dat wij met interpretatie van die motie waren gekomen. Ik heb hierop geantwoord dat we dat zo goed en kwaad als kon hebben gedaan (en dus uitkwamen op advies voor gehele Golf, incl. KSA), maar dat het uiteindelijk politieke keuze is of zaak-Khashoggi in NLse ogen is afgerond, motie dus is afgedaan en we bladzijde kunnen omslaan. [5.1.2a]

[5.1.2a] Verder gecheckt dat 'compacte politieke deelname' betekent rol R bij kick-off en bilats met counterparts. Zullen we nog apart voorleggen aan R, evt. nog met iets extra's.

Mijn voorstel om nu verder te gaan met de voorbereidingen voor een missie naar VAE, Qatar en Oman cf aanwijzing R. Ik ga er niet vanuit dat we R op andere gedachten kunnen brengen, al helemaal niet zo kort voor de verkiezingen. Eventueel kunnen we

[5.1.2e] nog wel punt meegeven voor R-teamoverleg om te flaggen dat juist zo'n digitale missie met veel andere Golflanden erbij goede gelegenheid was geweest om KSA-bladzijde om te slaan, maar sluit niet uit dat dit juist tot irritatie leidt zonder dat het uitkomst verandert. Dan beter opnieuw poging wagen na de verkiezingen ter voorbereiding op een (digitale) handelsmissie naar de over gebleven 3 Golflanden. Eens? Zo ja, dan gaan we verder met de voorbereidingen voor een mooie missie naar VAE, Qatar en Oman.

Horen graag.

[5.1.2e]

[5.1.2e]

DIO - [5.1.2e] Midden-Oosten & Noord-Afrika
+31 (0)770- [5.1.2e]

trekken met

5.1.2a

Tegen deze achtergrond, advies om toch iets van outreach te doen richting EU/EULS om een beter beeld te krijgen van draagvlak voor evt. Khashoggi-sancties. Zonder daarmee het proces te vertragen. Morgenochtend is er een overleg van 5.1.2a en NL over de concept lijst. Tijdens dit overleg zou NL navraag kunnen doen. Alternatief is op jouw niveau navraag te doen bij je 5.1.2a collega's. Overweging kan ook zijn om dit onderwerp mee te nemen in de discussies over een volgend pakket maar dit ligt gezien de actualiteit van deze kwestie misschien minder voor de hand. Hoor graag wat je hiervan vindt.

Ter info over het verdere proces: EDEO zal het proces morgen toelichten in PSC, daarna volgt de COREU. Besprekingen in werkgroepen zijn op 8 en 9 maart, vervolgens verdere behandeling in PSC, RELEX en COREPER (waarschijnlijk op 17/3), ten behoeve van aanname bij de RBZ van 22 maart.

Groet,

5.1.2e

To: [5.1.2e]@minbuza.nl
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl; [5.1.2e]@minbuza.nl
From: [5.1.2e]
Sent: Thur 9/23/2021 11:38:30 AM
Subject: FW: Graag akkoord: nota economische missie KSA
Received: Thur 9/23/2021 11:38:31 AM
[NotaTerBeslissing-Business-Development-missies-KSA.docx](#)

Ha [5.1.2e]

Dank. Idd een lastige, maar dit lijkt me beste lijn. Twee aspecten nog die ik zou toevoegen:
- worden de missies van like minder ambtelijk of politiek geleid?
- MR als onderdeel van de gevoerde dialogen.

Ter toelichting, Vaak zeggen we over andere landen dat deze economische betrekkingen ons helpen om andere MR en accountability gerelateerde onderwerpen op de agenda te krijgen/houden.

Laat weten als je nog vragen hebt. [5.1.2e]
Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Datum: donderdag 23 sep. 2021 11:43 AM
Aan: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Onderwerp: Graag akkoord: nota economische missie KSA

Ha [5.1.2e]
Zoals aangekondigd hierbij memo van DIO aan R over organiseren van een RVO missie naar KSA.
Het is best een lastige, en DIO MT twijfelt nog steeds of ze dit überhaupt wel moeten laten doorgaan. Maar graag jouw advies.
Groet,
[5.1.2e]

Nota bevat informatie die niet openbaar gemaakt kan worden:

NEE JA, ONDER BETREFFEND KOPJE JA, VERSPREID OVER NOTA JA, GEHEEL

Aan R
Van DIO
Via
Kopie aan M
Afgestemd met DAM, RIY

TER BESLISSING

Datum

[22-09-2021]

Onze Referentie

[2021.9226-7]

Opgesteld door

DIO]

T [06-

Uiterlijk bij R

[24/09/2021]

Plandatum/Deadline Kamer

[datum]

Binnengekomen op

[datum]

nota

Business Development-missies KSA

Aanleiding

- RVO heeft het voornemen om voor geïnteresseerde bedrijven van 28 november t/m 3 december een handelsmissie gericht op Business Development (BD-missie) te organiseren naar Oman en KSA, gericht op de watersector.
- Dit is de eerste voorgenomen BD-missie naar KSA sinds de moord op de Saoedische journalist Jamal Khashoggi (2018).

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het doorgang laten vinden van BD-missies naar KSA, waaronder de geplande BD-missie gericht op de watersector.

Kernpunten

- In oktober 2018, na de moord op Khashoggi, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen (motie Ploumen, nr. 1373), waarin de regering wordt verzocht "alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi".
- De motie is ingediend in het licht van de destijds geplande handelsmissie naar KSA onder leiding van de toenmalige R. Die handelsmissie is afgezegd, maar het kabinet heeft tevens benadrukt dat toekomstige bezoeken aan KSA op basis van de dan actuele situatie zullen worden afgewogen (Kamerbrief dd. 30 oktober 2018).
- In dat kader hebben sinds het aannemen van de motie verschillende (virtuele) bezoeken/overleggen plaatsgevonden (o.a. bezoek toenmalige M in feb. 2020 en politieke consultaties o.l.v. en staan bezoeken op stapel (o.a. in okt.).
- BD-missies zijn onderdeel van het reguliere handelsinstrumentarium van RVO voor handels- en investeringsbevordering wereldwijd. Ook na de moord op Khashoggi is dit handelsinstrumentarium altijd beschikbaar gebleven voor KSA. BD-missies worden niet hoogambtelijk of door een bewindspersoon geleid.

- In het kader van een gebalanceerde relatie met KSA, ook in de toekomst, is het opportuun om, naast de bezoeken i.h.k.v. de politieke relatie/mensenrechten, ook de economische relatie navenant te onderhouden.
- BD-missies passen binnen het NLse economisch beleid t.a.v. KSA, dat zich richt op de diversifiëring en verduurzaming van de economie van KSA (Kamerbrief dd. 4 maart 2020).
- Het niet laten doorgaan van BD-missies kan worden gezien als een aanscherping van het beleid ten opzichte van KSA. Dit kan het leiden tot onzekerheid bij het NLse bedrijfsleven. Daarnaast zijn juist in de Golfregio fysieke bezoeken belangrijk voor het verzilveren van kansen.
- Een BD-missie, zo ook de geplande BD-missie op het gebied van water, wordt, indien akkoord, aangekondigd op de website van RVO als een 'handelsmissie' en georganiseerd in samenwerking met onze ambassade in Riyad.

Datum

[datum]

Onze Referentie

[referentienummer]

Toelichting

- KSA is, als onderdeel van de Golfregio, een top-9 markt in de huidige handelsagenda. KSA is onze grootste handelspartner in de Golfregio. RVO zoekt, als uitvoerende organisatie, naar mogelijkheden om dit beleid in de praktijk gestand te doen.
- In oktober 2020 heeft de toenmalige R ingestemd met Partner for International Business (PIB)-programma's op KSA, incl. handelsmissies in dat kader (2020.5894-10).
- Nederlandse bedrijven hebben interesse getoond in de watersector in Saoedi-Arabië. Naast de handelsmissie gericht op de watersector wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om een BD-missie gericht op eHealth te organiseren naar KSA en Qatar in februari 2022.
- NLse bedrijven, die door de NLse overheid worden gefaciliteerd, worden (pro)actief geïnformeerd over het belang van IMVO. Ook in de wervingstekst voor de BD-missie wordt het belang van IMVO expliciet opgenomen.
- De Nederlandse ambassade in Riyad ontvangt signalen – 5.1.2a – op reguliere wijze t.o. 5.1.2a – dat de Nederlandse afwezigheid (op economisch vlak) begint op te vallen in KSA, waarbij verwezen wordt naar de historische relatie tussen beide Koninkrijken en dat juist historische partners aanwezig zouden moeten zijn bij de vele veranderingen in KSA.
- Gelijkgezinde landen (bijv. FRA, DUI, NOO, VK) organiseren (grote) handelsmissies.
- Sinds het aannemen van de motie hebben de o.a. volgende (virtuele) bezoeken plaatsgevonden:
  - In november 2019 bracht KSA minister of State van Buitenlandse Zaken Jubeir een bezoek aan NL en werd ontvangen door de toenmalige M;
  - In februari 2020 bracht de toenmalige M een bezoek aan KSA;
  - In oktober 2020 vonden de eerste (virtuele) politieke consultaties met KSA plaats o.l.v. 5.1.2e;
  - In augustus 2021 sprak 5.1.2e met de vice-minister van Handel.
- De volgende uitgaande bezoeken zijn op korte termijn voorzien:
  - In oktober 2021 bezoekt de Mensenrechtenambassadeur KSA;
  - In november 2021 bezoekt 5.1.2e KSA voor de tweede ronde politieke consultaties.
- Een handelsmissie o.l.v. van een hoge ambtenaar of minister zal, indien voorzien, apart worden voorgelegd.

Datum

[datum]

Onze Referentie

[referentienummer]

To: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
From: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Sent: Thur 9/23/2021 3:15:02 PM
Subject: RE: Nota BD missie
Received: Thur 9/23/2021 3:15:03 PM

Thanks! Het was een toevoeging van [redacted] die ik niet heb gecheckt, maar goed om het aan te passen inderdaad.

Dank voor het meedenken!

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Datum: donderdag 23 sep. 2021 4:05 PM
Aan: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Kopie: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Nota BD missie

Hi [redacted]

Ziet er goed uit. 1 klein puntje: er staat nu dat de TK sinds aannemen van de motie er geen aandacht meer aan heeft besteed. Klopt dat die motie voor zover ik weet nooit meer genoemd is, maar er is wel in 2019 nog een keer een Kamervraag geweest met beetje dezelfde strekking, zie tekst hieronder. Hier de hele set KV: [Detail 2019D40935 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Wellicht ervan maken 'vrijwel geen aandacht', in het memo?

[redacted]

Vraag 7

Bent u het eens dat er geen handelsmissie naar Saudi-Arabië plaats kan vinden, zolang er geen volledige verantwoordelijkheid is afgelegd voor de moord op Khashoggi?

Antwoord 7

Nederland acht het van groot belang dat de daders van de moord op Khashoggi worden berecht in een eerlijk en transparant proces. Tegelijkertijd is het van belang de dialoog met Saoedi-Arabië voort te zetten over zaken als maatschappelijk verantwoord ondernemen, energie, stabiliteit in de regio, ongewenste buitenlandse financiering, alsook handel en wederzijdse investeringen. Daarbij geldt dat economische bezoeken ook de mogelijkheid scheppen om over onderwerpen te spreken waarover Nederland en Saoedi[1]Arabië met elkaar van mening verschillen, zoals de mensenrechtensituatie. Er zijn vooralsnog geen door de overheid geleide handelsmissies gepland. Toekomstige economische bezoeken zullen op basis van de dan actuele situatie worden afgewogen.

From: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Sent: donderdag 23 september 2021 15:39
To: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Subject: RE: Nota BD missie

Hi [redacted]

Thanks! Bijgaand de nieuwste versie met de opmerkingen van [redacted] daarin verwerkt. Aan het eerste punt van [redacted] is al aandacht besteed. Naar het tweede punt kijk ik dan inderdaad nog even als het de lijn in/naar MTDIO gaat.

Groet!

[redacted]

From: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Sent: donderdag 23 september 2021 15:26
To: [redacted] <[redacted]@minbuza.nl>
Subject: 00027 Nota BD missie

1185441

Hi 5.1.2e

5.1.2e akkoord met de nota en voorgestelde lijn. Ze had nog twee (goede) suggesties:

- iets meer info toevoegen over missies likeminded: worden die politiek of ambtelijk geleid? (volgens mij dat eerste)
- De notie nog meer benadrukken dat economische betrekkingen ons helpen om andere MR en accountability gerelateerde onderwerpen op de agenda te krijgen/houden.

Ik heb even niets in het memo 5.1.2i veranderd nu, omdat ik weet dat MT DIO er nog naar kijkt, maar geef wel even aan jou mee, misschien kun je dit nog aanvullen als het de lijn in gaat.

En je kunt dus ook aan 5.1.2e meegeven dat DAM akkoord is met deze politieke lijn.

Groet,

5.1.2e

To: [5.1.2e]@minbuza.nl
From: [5.1.2e]
Sent: Tue 11/16/2021 3:40:42 PM
Subject: RE: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA
Received: Tue 11/16/2021 3:40:43 PM

Check, thanks!

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 14:39
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: FW: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

Hierbij.

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 14:38
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl> [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

Akkoord als eerder besproken. [5.1.2e]

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 14:34
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

Hoi [5.1.2e]

Vraagje:

- DIO wil graag dat [5.1.2e] een uitnodiging stuurt aan haar KSA counterpart om NL te bezoeken.
- Heb eerder al aangegeven dat dit prima is; er is gevoeligheid rondom uitgaande handelsmissies, maar inkomend bezoek van een DG kan gewoon en past ook bij brede dialoog die we met KSA hebben.
- [5.1.2e] in principe akkoord maar wilde graag expliciet toestemming van regiodirectie (zie haar mail hieronder).

Hoor graag of jij akkoord bent.

Dank,

[5.1.2e]

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 13:57
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

Zie helemaal onderaan mijn mail aan [5.1.2e] en daarboven haar reactie, incl. vraag in geel. Uitnodiging van [5.1.2e] past in bredere beleidslijn t.a.v. KSA, waarvan bezoek [5.1.2e] ook onderdeel uitmaakt. Toch?

[5.1.2e]

From: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Sent: dinsdag 16 november 2021 11:28
To: [5.1.2e]@minbuza.nl>
Cc: [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]
[5.1.2e]@minbuza.nl>; [5.1.2e]@minbuza.nl>
Subject: RE: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

Goedemorgen [5.1.2e]
00028

1185434

In principe akkoord met een paar kanttekeningen/vragen:

- Ik leid uit feit dat 5.1.2e KSA bezoekt af dat mijn uitnodiging in die lijn zou passen. Is dat expliciet met regiodirectie besproken?
- Eind februari is prima. Let wel graag op samenloop met uitgaande economische consultatie Zuid-Korea rond diezelfde tijd.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e @minbuza.nl>

Sent: maandag 15 november 2021 20:59

To: 5.1.2e @minbuza.nl>

Cc: 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e @minbuza.nl>; 5.1.2e @minbuza.nl>

Subject: VRAAG: uitnodiging bezoek NL viceminister KSA

5.1.2e

Komende woensdag spreekt 5.1.2e met de Saoedische viceminister voor Handel Al Mutairi (AM). Jij had in augustus een bilat met AM. In een eerdere bijeenkomst met de post en mede n.a.v. jouw bilat met haar, heeft AM laten weten graag NL te willen bezoeken om de huidige bilaterale economische relaties te verdiepen. Zij wil inspiratie opdoen m.b.t. startups, incubators, vrouwelijk ondernemerschap en ook omgang in de praktijk met IMVO (mede in relatie tot concurrentievermogen). Zij hoopt ook KSA en zijn hervormingsagenda op de kaart te zetten bij NLse bedrijven en kennisinstellingen. Een soortgelijk bezoek heeft AM niet al te lang geleden aan Zweden afgelegd. 5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

In jouw bilat met AM in augustus reageerde jij onverbindend op haar uitnodiging om naar KSA te komen, ook met oog op de vorming van een nieuw kabinet. Een (voorbereiding op een) bezoek van AM aan NL zou helpen om het vuurtje gaande te houden op hoogambtelijk niveau en minder gevoelig liggen dan een uitgaand bezoek. Het zou ook een mooie opvolging zijn van jouw bilat met AM en het recente bezoek aan KSA van onze 5.1.2e - die eveneens met AM sprak, o.a. over IMVO -, evenals een goede opmaat naar het bezoek van 5.1.2e aan KSA volgende week. Een bezoek zou ook concreet verder vorm en inhoud geven aan onze economische bilaterale relatie en de zojuist goedgekeurde Meerjarige Landenstrategie van de post (met daarin een stevige economische component). 5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

Om bovenstaande redenen adviseren wij en DAM graag positief op een uitnodiging van jou aan AM om begin 2022 naar NL te komen. We zouden dan een economisch programma voor haar kunnen opzetten, incl. een ontmoeting met jou. Vanwege capaciteit aan onze kant (EXPO) zouden we inzetten op een bezoek na medio februari 2022. Dat zou ook nog gelegenheid bieden om (een nieuwe?) R t.z.t. te laten besluiten over evt. een korte courtesy call met AM.

Hoe kijk jij hier tegenaan? Alternatief is dat 5.1.2e AM mondeling laat weten dat we positief aankijken tegen een inkomend bezoek, maar dat we pas een uitnodiging kunnen uitdoen na de vorming van een nieuw kabinet. Voorbereidingen kunnen we dan pas starten na die uitnodiging.

Hoor graag jouw reactie. Fijn als dat lukt voordat 5.1.2e komende woensdag met AM spreekt.

Dank bij voorbaat en groet,

5.1.2e

5.1.2e

DIO 5.1.2e Midden-Oosten & Noord-Afrika

+31 (0)70 3485.1.2e/+31 (0)6 5.1.2e

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl];

Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] @minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Tue 1/18/2022 4:06:18 PM
Subject: INFO: input DIO way forward overleg 19/1
Received: Tue 1/18/2022 4:06:19 PM

Collega's,

Vind ajb hieronder alvast wat input vanuit DIO voor ons 'way forward'-overleg morgen. Focus mag morgen wat ons betreft liggen op 1) herbevestiging van grote lijnen zoals afgesproken in oktober 2020 en 2) het concreet invullen van die grote lijnen.

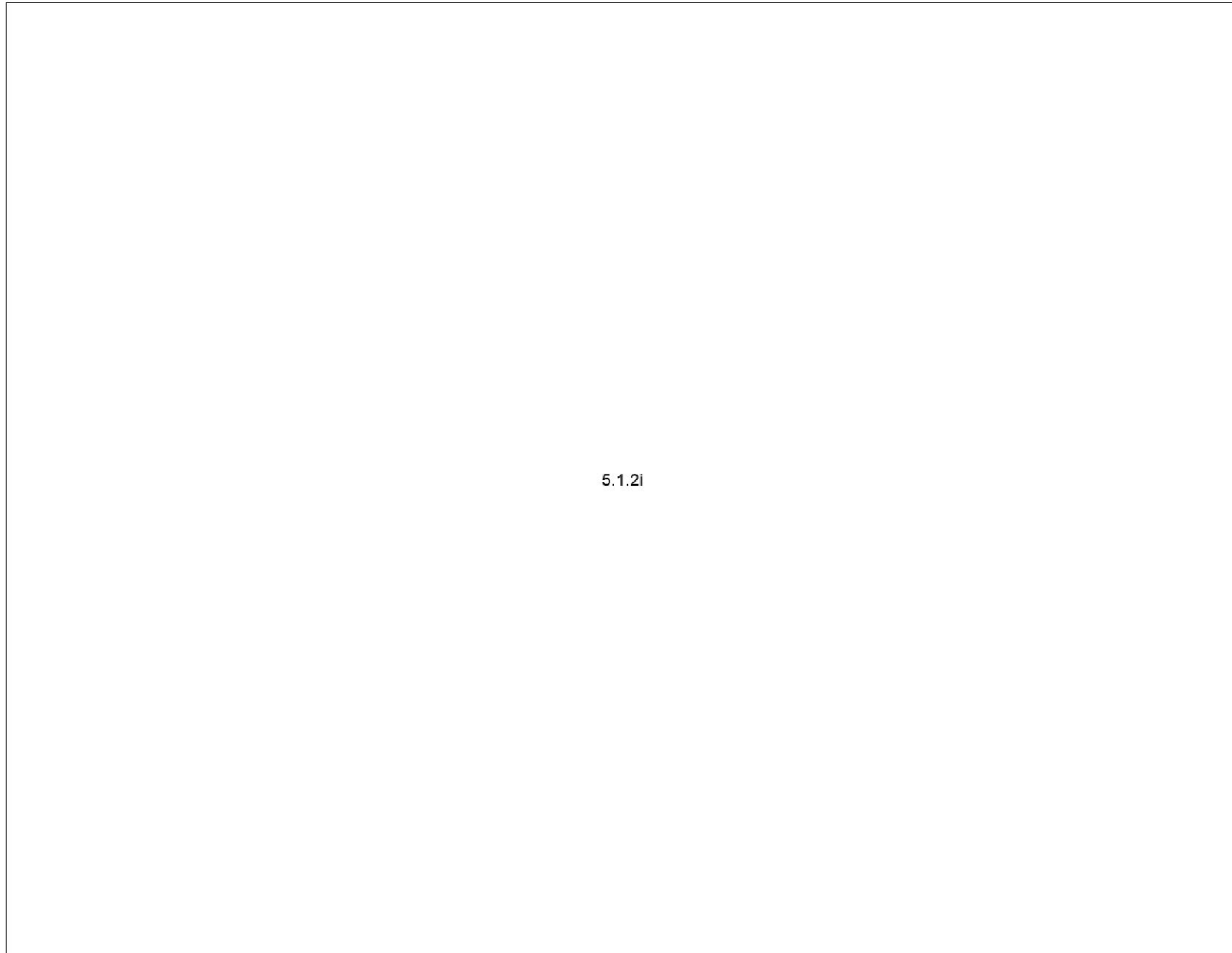
Groet,

[redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e

DIO - [redacted] 5.1.2e Midden-Oosten & Noord-Afrika
+31 (0)70 348 [redacted] 5.1.2e +31 (0)6 [redacted] 5.1.2e

+++

5.1.2i

To: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl];
[redacted] 5.1.2e @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl]; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl];
Cc: [redacted] 5.1.2e minbuza.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Thur 1/20/2022 9:20:47 AM
Subject: RE: Verslagje way forward economisch
Received: Thur 1/20/2022 9:20:48 AM

Dank [redacted] 5.1.2e

From: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>
Sent: donderdag 20 januari 2022 07:44
To: [redacted] 5.1.2e minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e minbuza.nl>
Cc: [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: RE: Verslagje way forward economisch

Dank voor nuttig overleg, [redacted] 5.1.2e Hierbij van mijn kant enkele suggesties in geel. [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e
[redacted] 5.1.2e
M [redacted] 5.1.2e
F + [redacted] 5.1.2e
E [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl

.....
Embassy of the Kingdom of the Netherlands
Diplomatic Quarter | P.P. Box 94307 Riyadh 11693 | Saudi Arabia
<https://www.netherlandsandyou.nl>
.....

From: [redacted] 5.1.2e minbuza.nl>
Sent: woensdag 19 januari 2022 17:07
To: [redacted] 5.1.2e minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>;
<[redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>; [redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>;
[redacted] 5.1.2e @minbuza.nl>
Subject: Verslagje way forward economisch

Hi all,
Goed jullie te spreken net.
Hierbij kort verslagje van wat we zojuist besproken. Graag aanvullen als ik nog iets gemist heb!

[redacted] 5.1.2e

--

1. Recap lijnen zoals besproken in verslag van vorige bijeenkomst
  - a. Lijnen nog steeds relevant: we willen economische relaties versterken, verbreden, meer engageren. Dit geldt vooral voor engagement op hoogambtelijk en politiek niveau. Van belang om goed feeling te houden met wat politiek mogelijk is.
  - b. Verschil tussen NL en likeminded alleen maar groter geworden afgelopen jaar. Bovendien geven Saoedische gesprekspartners – hoogambtelijk en politiek – steeds nadrukkelijker het signaal af dat de bilaterale relaties 'verwaarloosd' dreigen te worden. Belangrijk om deze noties mee te geven bij evt nota's aan bewindspersonen.
2. Vooruitblik: wat staat er komende periode op de rol qua economische activiteiten 2022
  - a. Gepland:
    - i. Business Development Missie Water Management
    - ii. Partners for International Business Missie Waste Management
    - iii. Uitgaande handelsmissie E-Health
    - iv. Inkomend bezoek Al Mutairi -> gesprek [redacted] 5.1.2e en handshake/gesprek R evenals evt courtesy meeting met Min EZK en Min LNV
    - v. EZK suggereren – bijv. tijdens NL-bezoek Al Mutairi – om Saoedische EZ-Minister Al Qassabi naar NL te brengen

te nodigen.

vi. Verkenning mogelijkheden uitwisseling (5.1.2a) op maritieme veiligheid

vii. Joint Business Platform aftrap/eerste bijeenkomst (jaarlijkse round-table op CEO-niveau)

b. Daarnaast kunnen we inzetten op

i. VNO NCW voorzitter bezoek KSA?

ii. Uitgaand bezoek (5.1.2e) (combinatie met bezoek Expo)

iii. Uitgaand bezoek (5.1.2e)

iv. Uitgaand bezoek (5.1.2e)

c. Naast uitgaande bezoeken ook inzetten op *inkomende* bezoeken.

3. Way forward; wat zijn onze actiepunten:

a. Nota R over ontvangst Mutairi -> actie DIO

b. Polen ontvangst Mutairi door EZK -> actie DIO

c. Uitkijken naar haakjes voor inkomende bezoeken (5.1.2e) /DIO (5.1.2e) > actie RIY

d. Kennismakingstelefoontje M met counterpart -> actie DAM

Nota bevat informatie die niet openbaar gemaakt kan worden:

NEE JA, ONDER BETREFFEND KOPJE JA, VERSPREID OVER NOTA JA, GEHEEL

Aan R
Van DIO
Via
Kopie aan M
Afgestemd met DAM, RIY

TER BESLISSING

Datum
11-02-2022
Onze Referentie
Min-BuZa.2022.11362-29

Opgesteld door
 DIO

T 06

Uiterlijk bij

nvt

nota

Inkomend bezoek + korte ontvangst viceminister van Handel KSA

Aanleiding

- voerde in augustus 2021 virtueel een kennismakingsgesprek met haar Saoedische evenknie, viceminister van Handel mw. dr. Eiman Al-Mutairi. Tijdens en naar aanleiding van dit gesprek is gesproken over zowel een inkomend bezoek van de viceminister als een uitgaand bezoek van . De viceminister heeft aangegeven Nederland graag te willen bezoeken.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het uitnodigen door van haar Saoedische evenknie, viceminister van Handel, mw. dr. Eiman Al-Mutairi, voor een bezoek aan Nederland en economische consultaties met in mei 2022.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met een korte ontvangst (20 min) van Al-Mutairi door u.

Kernpunten

Bezoek

- Al-Mutairi (zie cv in bijlage) is een belangrijke gesprekspartner voor Nederland.   is medeverantwoordelijk voor de economische hervormingen in KSA, waaronder verbetering van het ondernemingsklimaat en vergroting van het aandeel vrouwelijke werknemers (zie ook in bijlage het). Al-Mutairi wil graag samenwerken met Nederland, bijvoorbeeld op het gebied van IMVO. Zij bezocht eerder ook Zweden.
- Een bezoek van Al-Mutairi is een belangrijk onderdeel in het onderhouden van de bilaterale (economische) relatie met Saoedi-Arabië (KSA). KSA is een belangrijke buitenlandse investeerder in Nederland (bijv. Sabic in Sittard-Geleen) en onze grootste handelspartner in de Golfregio. Onder andere de ambitieuze hervormingsagenda Vision 2030 biedt veel kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven. Daarnaast is KSA een relevante regionale speler, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid en stabiliteit. Tevens markeren Nederland en KSA in 2022 150 jaar bilaterale betrekkingen.
- Sinds de moord op Khashoggi in oktober 2018 hebben vanuit Nederland geen hoogambtelijke of ministeriële bezoeken met een economische karakter meer

plaatsgevonden. Wel hebben verschillende politieke bezoeken plaatsgevonden. Bij deze bezoeken is aandacht voor de regionale rol van KSA, alsook voor de mensenrechtensituatie.

- Het gebrek aan economische bezoeken steekt af tegen deze engagering op politieke dossiers, het belang van de relatie (zie hierboven) en de inzet van gelijkgezinde landen. O.m. ZWE, FRA, BEL, ZWI, SPA, ITA en VK hebben de afgelopen tijd de economische banden aangehaald – ook op terreinen waar Nederlandse kennis en expertise onderscheidend kunnen zijn. Daardoor blijven kansen voor de Nederlandse private sector onbenut en onthoudt Nederland zich van de mogelijkheid om Saoedische hervormingen in de richting van de Nederlandse prioriteiten te beïnvloeden, waaronder ook de klimaat en energie-agenda.
- De afwezigheid van Nederland valt ook op bij Saoedische gesprekspartners (hoogambtelijk en politiek) en Nederlandse bedrijven actief in KSA.

Datum

11-02-2022

Onze Referentie

Min-BuZa.2022.11362-29

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

Korte ontvangst

- Een korte ontvangst van Al-Mutairi door u past in de hierboven beschreven status van de bilaterale relatie met KSA. In het gesprek kunt u spreken over die bilaterale relatie, economische hervormingen en IMVO.
- Een ontvangst kan meer aandacht voor het bezoek genereren. In een eventueel sociale mediabericht kunt u vragen voor zijn door ook te refereren aan gespreksonderwerpen als hervormingen en IMVO.

Toelichting

- Het bezoek en de korte ontvangst passen in een reeks van politieke bezoeken die reeds hebben plaatsgevonden, waaronder een uitgaand bezoek van de toenmalige M in februari 2020, een uitgaand bezoek van de 5.1.2e in oktober 2021 (zij heeft haar Saoedische evenknie uitgenodigd voor een bezoek aan Nederland) en politieke consultaties onder leiding van 5.1.2e in november 2020 en 2021.
- Daarnaast heeft een tweetal technische handelsmissie plaatsgevonden, namelijk vanuit de tuinbouwsector in september 2021 en vanuit de watersector in januari 2022. Er staan nog twee soortgelijke missies gepland in maart (e-health) en mei (afvalmanagement) 2022.
- In oktober 2018, na de moord op Khashoggi, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen (Kamerlid Ploumen, 21 501-20, nr. 1373), waarin de regering wordt verzocht "alle bezoeken en handelsmissies uit te stellen totdat er duidelijkheid is over de betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de verdwijning van en de vermoedelijke moord op Khashoggi".
- De motie is ingediend in het licht van de destijds geplande handelsmissie naar KSA onder leiding van de toenmalige R. Die handelsmissie is afgezegd en het kabinet heeft in de reactie op de motie richting de Kamer benadrukt dat toekomstige bezoeken aan KSA op basis van de dan actuele situatie zullen worden afgewogen (Kamerbrief dd. 30 oktober 2018).
- De Saoedische ambassade in Den Haag is primair verantwoordelijk voor de verdere invulling van het bezoek van Al-Mutairi, maar DIO en de post in RIY zullen meedenken over bijvoorbeeld een bedrijfsbezoek, ontmoeting met de NFIA en/of een gesprek van Al-Mutairi met studenten of vrouwelijke ondernemers.

Bijlagen

- Cv Dr. Eiman Al-Mutairi

-

Buiten reikwijdte/ander onderwerp

Datum

11-02-2022

Onze Referentie

Min-BuZa.2022.11362-29

Ok

13:22 ✓

3 Mar 2021

Dear ... Just a question regarding the HR sanction regime. In light of the declassified CIA report and additional US sanctions against 76 Saudi individuals: would it be worth to consider including Khashoggi-sanctions to the first set of listings? We are anticipating pressure from parliament + civil society to respond in some way. Considering measures taken by S.1.2a S.1.2a it would make sense for EU to follow. Would appreciate to hear your thoughts on this. Perhaps it can be discussed during the informal meeting

S.1.2a

S.1.2a that I believe is taking place tomorrow.

22:10 ✓

^ Suggeste appje aan S.1.2a counterpart

22:12 ✓

Done!

22:13

Ok thanks!

22:14 ✓

16 Apr 2021

